

Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru VŠEOBECNÁ SESTRA – OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH

KVĚTEN 2020

1	Cíl specializačního vzdělávání.....	2
2	Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání.....	2
	2.1 Vstupní podmínky.....	2
	2.2 Průběh specializačního vzdělávání	2
3	Učební plán	3
	3.1 Učební osnovy odborných modulů – povinné	4
	3.1.1 Učební osnova odborného modulu 1	4
	3.1.2 Učební osnova odborného modulu 2	27
	3.1.3 Učební osnova odborného modulu 3	34
4	Hodnocení účastníka v průběhu specializačního vzdělávání	41
5	Profil absolventa	41
	5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost.....	41
6	Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť	43
	6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště	43
7	Tabulka modulů.....	45
8	Seznam doporučených zdrojů	45

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru **Ošetrovatelská péče v interních oborech** je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti **Sestra pro péči v interních oborech** osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnými právními předpisy.

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

2.1 Vstupní podmínky

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech je, s odkazem na ustanovení § 58 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb. o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 96/2004 Sb.) získání odborné způsobilosti k výkonu povolání všeobecné sestry.

2.2 Průběh specializačního vzdělávání

Vzdělávací program uskutečňuje akreditované zařízení. Akreditovaným zařízením je poskytovatel zdravotních služeb, jiná právnická osoba nebo fyzická osoba, kterým ministerstvo udělilo akreditaci v souladu s § 45 odst. 1 písmeno a) zákona č. 96/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Udělením akreditace se získává oprávnění k uskutečňování vzdělávacího programu nebo jeho části.

Vzdělávací program obsahuje celkem **644 hodin** teoretického vzdělávání a praktické výuky. Praktická výuka tvoří alespoň 50 % celkového počtu hodin, včetně odborné praxe na pracovištích akreditovaného, ale i neakreditovaného zařízení v rozsahu stanoveném tímto vzdělávacím programem.

Vyučovací hodina teorie trvá 45 minut, vyučovací hodina odborné praxe trvá 60 minut. Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více akreditovaných zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu akreditované zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil.

Vzdělávací program specializačního vzdělávání se skládá z modulů. Modulem se rozumí ucelená část vzdělávacího programu s počtem hodin, který je stanoven vzdělávacím programem jako minimální, přičemž uzavření každého modulu je zakončeno hodnocením úrovně dosažených výsledků vzdělávání.

Optimální doba specializačního vzdělávání je 18–24 měsíců, kterou lze prodloužit nebo zkrátit při zachování kvality vzdělávání a počtu hodin vzdělávacího programu. Část specializačního vzdělávání lze absolvovat distanční formou studia, např. metodou e-learningu.

Průběh specializačního vzdělávání je evidován v tzv. Logbooku (deníku, studijním průkazu), do něhož provádí školitel akreditovaného zařízení záznamy o průběhu specializačního vzdělávání, omluvené absenci, průběhu odborné praxe a splnění předepsaných výkonů na neakreditovaném pracovišti nebo na pracovišti akreditovaného zařízení.

Seznam a počet výkonů uvedených v kapitole 3.1. Učební osnovy odborných modulů, je stanoven jako minimální, avšak tak, aby účastník specializačního vzdělávání zvládl danou problematiku nejen po teoretické, ale i po stránce praktické.

Podmínkou pro přihlášení k atestační zkoušce je:

- a) získání počtu kreditů stanoveného tímto vzdělávacím programem,
- b) absolvování modulů, které jsou v tomto vzdělávacím programu označeny jako povinné,
a
- c) prokázání výkonu povolání při poskytování zdravotních služeb pacientům s interním onemocněním v délce minimálně 1 roku z období posledních 6 let v rozsahu minimálně poloviny stanovené týdenní pracovní doby nebo minimálně 2 let z období posledních 6 let v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby, a to pod odborným dohledem podle § 56 odst. 6 ve spojení s § 4 odst. 4 zákona č. 96/2004 Sb.

Specializovaná způsobilost všeobecné sestry v oboru **Ošetřovatelská péče v interních oborech** se získává úspěšným ukončením specializačního vzdělávání atestační zkouškou, viz § 55 odst. 1 zákona č. 96/2004 Sb.

3 Učební plán

Specializační vzdělávání všeobecné sestry v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech					
Kód	Typ	Název	Rozsah		
			Teorie (počet hodin)	Praxe (počet hodin)	
				NZ	AZ
OM 1	P	Specializovaná ošetřovatelská péče v interních oborech	244		
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)		160	
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)			40
OM 2	P	Specializovaná ošetřovatelská péče v onkologii a paliativní péči	40		
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)		40	
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení (tento poskytovatel musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)			40
OM 3	P	Farmakologie	40		
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení (tento poskytovatel nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb.)		40	
			324	320	
Celkem 644 hodin					

Vysvětlivky: OM – odborný modul, P – povinný, NZ – neakreditované zařízení, AZ – akreditované zařízení

3.1 Učební osnovy odborných modulů – povinné

3.1.1 Učební osnova odborného modulu 1

Odborný modul – OM 1	Specializovaná ošetrovatelská péče v interních oborech	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	<p>240 hodin teoretické výuky v rozsahu 30 dnů</p> <p>160 hodin odborné praxe v rozsahu 20 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 nebo ambulantní péči podle § 7 zákona č. 372/2011 Sb. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, a který nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45, zákona č. 96/2004 Sb. Lůžkové oddělení interního zaměření (např. interní, kardiologické, plicní, diabetologické, neurologické, infekční, geriatrické, oddělení následné péče, doléčovací a rehabilitační oddělení apod.) nebo ambulance pro léčbu a hojení ran nebo podologická (podiatriká) ambulance nebo urologická (nefrologická) ambulance nebo urologické (nefrologické) oddělení</p> <p>40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 nebo ambulantní péči podle § 7 nebo domácí péči podle § 10 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb. a který musí být akreditovaným zařízením podle § 45, zákona č. 96/2004 Sb. Lůžkové oddělení interního zaměření (např. interní, kardiologické, plicní, diabetologické, neurologické, infekční, geriatrické, oddělení následné péče, doléčovací a rehabilitační oddělení apod.) nebo ambulance pro léčbu a hojení ran nebo podologická (podiatriká) ambulance nebo urologická (nefrologická) ambulance nebo urologické (nefrologické) oddělení a domácí péče.</p>	
Cíl	Připravit všeobecnou sestru na poskytování specializované ošetrovatelské péče o pacienty v interních oborech.	
TEORETICKÁ VÝUKA		
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Mentorské dovednosti v práci sestry specialistky	Vedení, koordinace a hodnocení odborné praxe v interních oborech. Organizování a řízení výukového procesu v souvislosti s odbornou praxí. Dodržování standardních ošetrovatelských postupů při výuce účastníků odborné praxe a nových zaměstnanců. Průběžné hodnocení dosažených vědomostí a dovedností. Podmínky kvalitní a efektivní výuky. Výstupní evaluace a závěrečné hodnocení účastníků vzdělávacího procesu.	4
Prevence negativních dopadů psychické a fyzické zátěže související s výkonem zdravotnického povolání	Vliv stresu na lidské tělo. Efektivní zvládnání nadměrné psychické a fyzické zátěže. Prevence syndromu vyhoření. Podpůrné techniky ke zvládnání pracovní zátěže a interpersonální agrese. Budování	6

MZ ČR	Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH	
	vztahů v zátěžových situacích. Péče o duševní zdraví. Metoda supervize. PEER podpora*. Praktické nácviky komunikačních dovedností.	
Primární péče	Preventivní prohlídky (druhy, obsah a časové rozmezí). Dispenzarizace. Primární ambulantní péče, poskytování preventivní, diagnostické, léčebné a posudkové péče a konzultací. Poskytování zdravotních služeb u praktického lékaře pro dospělé a praktického lékaře pro děti a dorost a návaznost na poskytovatele zajišťující zdravotní a sociální služby, vzájemná spolupráce. Registrující poskytovatel. Návštěvní služba, průběh, účel. Role sestry v podpoře a posilování zdraví obyvatel. Aktuální trendy.	2
Domácí péče	Oprávnění k poskytování zdravotních služeb, požadavky na provoz a personální zabezpečení domácí péče. Výše hrazených služeb, ekonomika provozu domácí péče. Registrační listy, kategorie nositelů zdravotních výkonů. Zavedení/ukončení domácí péče včetně její administrace. Význam první návštěvy. Plánování ošetrovatelské péče ve vlastním sociálním prostředí pacienta. Spolupráce s lékařem, pojišťovnami a osobami blízkými pacienta. Vybavení návštěvní brašny. Půjčovny zdravotnických prostředků. Aktuální trendy.	4
Problematika závislostí	Přehled návykových látek a jejich vlastnosti. Osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, zdravotní a sociální důsledky, vhodné přístupy a možnosti léčby. Právní aspekty související se zneužíváním návykových látek. Služby sociální prevence a programy sociálního poradenství poskytované osobám ohroženým závislostí nebo závislým na návykových látkách, možnosti edukace. Aktuální trendy.	2
Radiační ochrana	Ionizující záření, jeho základní druhy a vlastnosti, nepříznivé účinky ionizujícího záření, radiační zátěž obyvatel. Způsoby ochrany před ionizujícím a neionizujícím zářením, zásady pro pobyt v prostorech se zdroji ionizujícího záření. Právní předpisy v oblasti radiační ochrany, odpovědnost při využívání zdrojů ionizujícího záření. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci.	2

* Nabízení a přijímání pomoci založené na sdíleném porozumění, respektu a vzájemném posílení mezi lidmi v podobných situacích (Meadová a kol., 2001). Peer = kolega, vrstevník, rovnocenný člověk.

MZ ČR	Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH	
Právní předpisy ve vztahu k poskytování zdravotních služeb	<p>Poskytování zdravotních služeb, druhy a formy zdravotní péče. Ambulantní péče. Vedení zdravotnické dokumentace, ochrana osobních údajů. Použití zdravotnických prostředků. Zacházení s léčivými přípravky. Odpovědnost za škodu při poskytování zdravotních služeb.</p> <p>Právní aspekty paliativní péče. Úmrtí pacienta a související otázky (postup při úmrtí, nakládání s věcmi a zdravotnickou dokumentací zemřelého, provádění pitev, poskytování informací po smrti pacienta). Pořízení pro případ smrti (závěť, dědická smlouva, dovětek). Dříve vyslovená přání a jiné formy zástupného rozhodování u pacientů v závěru života.</p>	4

Fyzikální vyšetření sestrou	<p>Fyzikální vyšetření – pohled, pohmat, poklep, poslech, per rektum, vyšetření čichem. Vyšetření celkového stavu. Fyzikální vyšetření hlavy, krku, hrudníku, břicha, končetin, páteře, lymfatických uzlin, kůže, reflexů. Hodnocení zraku. Hodnocení sluchu. Hodnocení výživy nemocných. Orientační vyšetření mobility, soběstačnosti, kognitivních funkcí, depresivity. Nejčastější příznaky onemocnění. Zápis fyzikálního vyšetření a vyšetření celkového stavu pacienta, provedení zápisu status praesens. Indikace a předepisování zdravotnických prostředků, doporučení na specializované pracoviště, praktické příklady.</p> <p>Praktické nácviky fyzikálního vyšetření, odběru anamnézy, zhodnocení nejčastějších příznaků onemocnění a provedení zápisu status praesens.</p>	16
------------------------------------	---	----

<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s nemocemi kardiovaskulárního systému a cév</p>	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s ischemickou chorobou srdeční, chronickým srdečním selháním, arteriální hypertenzí, plicní embolií, plicní hypertenzí, onemocněním tepen a žil. Vyšetření elektrokardiografie (EKG), fyziologie a patofyziologie poruch srdečního rytmu. Analýza poruch srdečního rytmu. Rozlišení poruch srdečního rytmu. Katetrizační ablace arytmií. Holterovo monitorování.</p> <p>Klinický obraz, metody a postupy při diagnostice, funkční vyšetření kardiovaskulárního systému (ergometrie, ECHO, jícnové ECHO) – postupy, příprava a sledování pacientů, léčebné možnosti, intervenční metody. Příprava pacienta a monitorování před a po invazivních zákrocích na kardiovaskulárním systému. Příprava a sledování pacientů při kardiovaskulárním funkčním vyšetření včetně edukace v prevenci komplikací. Kontrola funkčnosti diagnostických přístrojů.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence.</p> <p>Kompresivní pomůcky a jejich indikace s ohledem na stav a výsledky vyšetření cévního (tepenného, žilního, lymfatického) systému pacienta. Indikace a předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p> <p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty před a po invazivních zákrocích, intervenčních výkonech, po katetrizaci srdce, srdeční koronarografii, implantaci kardiostimulátoru, angiografii dolních končetin.</p>	16
---	--	----

	Praktické nácviky orientačního hodnocení EKG křivky. Praktické nácviky edukace zaměřené na zásady a principy vhodného životního stylu při kardiovaskulárních onemocněních a v prevenci komplikací po invazivních zákrocích.	
	Intervence nutričního terapeuta. Kardiovaskulární nemoci a výživa, hyperlipidemie. Aktuální trendy v dietoterapii.	2
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s nemocemi dýchacího ústrojí	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s chronickou obstrukční plicní nemocí, pneumonií, respirační insuficiencí, astma bronchiale. Umělá plicní ventilace a domácí umělá plicní ventilace. Oxygenoterapie a domácí oxygenoterapie. Inhalační terapie. Hodnocení efektu inhalační a kyslíkové terapie. Bezpečnostní zásady a opatření při používání medicínálních plynů, skladování, objednávání.</p> <p>Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, rehabilitace, aktuální trendy v terapii.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence.</p> <p>Praktické nácviky zajištění domácí umělé plicní ventilace, obsluha ventilátoru, použití pulsního oxymetru, výměna tracheostomické kanyly, toaleta dýchacích cest, techniky na uvolnění dýchacích cest, polohování, uvolňující masáže, komunikace s pacientem na umělé plicní ventilaci, stimulace vnímání, dechová rehabilitace. Oxygenoterapie, obsluha koncentrátoru kyslíku. Používání osobních inhalátorů, edukace pacientů v postupech správné inhalační techniky. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	12
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s hematologickým onemocněním	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s anemií, poruchou koagulace. Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	4
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s imunodeficity a alergiemi	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s primární a sekundární imunodeficiencí, autoimunitními nemocemi, orgánově nespecifickými a specifickými autoimunitními nemocemi, alergickými onemocněními.	4

	<p>Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetřovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	
<p>Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty s revmatologickým onemocněním</p>	<p>Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty s revmatologickým onemocněním zánětlivým (revmatoidní artritida, lupus a jiné) a degenerativním (artróza). Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii. Management bolesti.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetřovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	3
<p>Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty s gastroenterologickým onemocněním</p>	<p>Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty s nemocněním jícnu, nemocemi žaludku, střev, funkční poruchou trávicího traktu, biliárního systému, jater a pankreatu. Celiakální sprue. Idiopatické střevní záněty – Morbus Crohn, ulcerózní kolitida. Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, dietní opatření, aktuální trendy v terapii. Příprava pacienta před endoskopickým vyšetřením (gastroskopií, kolonoskopií, ERCP apod.), edukace pacienta, rizika.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetřovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p> <p>Role sestry v rámci IBD (inflammatory bowel disease). Klinické poradny, hepatální poradna, biologická léčba, dispenzarizace.</p> <p>Praktické nácviky ošetřování perkutánní endoskopické gastrostomie včetně prevence syndromu zanořeného disku.</p>	8
<p>Katetrizace močového měchýře u mužů</p>	<p>Fyziologie a patofyziologie urogenitálního systému muže. Vyšetřovací metody a diagnostika patologických stavů urogenitálního systému muže. Indikace ke katetrizaci močového měchýře muže a stavy vyžadující intermitentní katetrizaci.</p>	20

	<p>Kontraindikace katetrizace a rekatetrizace močového měchýře u mužů. Komplikace při a po intermitentní katetrizaci a zavedení permanentního močového katétru včetně jejich řešení. Pomůcky ke katetrizaci muže, postup. Protiepidemiologický režim, edukace, prevence. Chirurgická řešení neurogenního močového měchýře (vesikostomie, augmentace, elektrostimulátor).</p> <p>Specifika ošetrovatelské péče o pacienta s epicystostomií, výměna epicystostomické kanyly. Psychologický přístup k mužskému pacientovi s permanentním močovým katétre.</p> <p>Sexuální problematika u mužů po intermitentní katetrizaci močového měchýře a s permanentním močovým katétre.</p> <p>Specializovaná ošetrovatelská péče o mužského pacienta se zavedeným močovým katétre.</p> <p>Ošetrovatelská péče o pacienty s inkontinencí. Odběry biologického materiálu. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady. Praktické nácviky katetrizace močového měchýře muže na modelu, postup, manipulace s pomůckami.</p>	
<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty léčené chronickou dialýzou</p>	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s onemocněním ledvin, v chronickém dialyzačním programu, léčené eliminačními metodami. Práce sestry v dialyzačním středisku. Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků.</p> <p>Metody náhrady funkce ledvin, kontinuální eliminační metody. Substituční a dialyzační roztoky. Aktuální trendy v terapii.</p> <p>Praktické nácviky, simulace postupu, manipulace s pomůckami.</p>	8
<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s poruchou výživy, metabolismu a vnitřního prostředí</p>	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s poruchou acidobazické rovnováhy, vodního a minerálního hospodářství, obezitou, malnutricí, metabolickými nemocemi kostí. Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	7

	Intervence nutričního terapeuta u pacientů s poruchou výživy. Nutriční postupy. Nutriční screening. Organizace nutriční péče.	2
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s neurologickým onemocněním	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s cévní mozkovou příhodou (CMP), zánětlivým onemocněním mozku, epileptickými syndromy, degenerativním onemocněním, demyelinizačním onemocněním, extrapyramidovým onemocněním a nervosvalovým onemocněním. Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii. Management bolesti. Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady. Význam rehabilitačního ošetřování u pacientů po cévní mozkové příhodě v rané fázi po prodělané CMP.	8
	Intervence nutričního terapeuta. Nutriční péče při dysfagiích. Specifické formy stravování při poruchách polykání.	2
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s dermatovenerologickým onemocněním	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s kožním onemocněním, dermatózou, kožní infekcí, ekzémem, kožní alergickou reakcí, sexuálně přenosnou chorobou. Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii. Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.	4
Specializovaná ošetrovatelská péče o nehojící se rány, defekty a dekubity	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s bérčovými vředy, ischemickými ulceracemi, dekubity, plenkovou dermatitidou, kontaktní dermatitidou, postradiační dermatitidou, nehojící se ránou u onkologických pacientů, sekundárně se hojící chirurgickou ránou, pahýlem po amputaci apod. Fáze hojení. Klasifikace ran. Faktory ovlivňující hojení, podpora hojení. Rány hojící se per primam, extrakce stehů. Nehojící se rány – klasifikace. Proces péče o nehojící se rány. Charakteristické znaky nehojících se ran. Evaluace rány. Materiály pro prevenci a léčbu nehojících se ran. Rozdělení preventivních a terapeutických materiálů	22

	<p>(amorfních i plošných) pro fázové hojení s ohledem na spodinu rány, indikace, kontraindikace.</p> <p>Doporučené postupy pro péči o nehojící se rány, EPUAP (European Pressure Ulcer Advisory Panel), NPUAP (National Pressure Ulcer Advisory Panel), EWMA (European Wound Management Association), WUWHS (World Union for Wound Healing), zacházení s léčivými přípravky a zdravotnickými prostředky v rámci léčby i prevence.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetřovatelských intervencí, edukace, prevence, dokumentace poskytnuté péče (popis, zhodnocení, fotodokumentace). Využívání objektivních škál pro hodnocení rány a celkového stavu pacienta. Předepisování zdravotnických prostředků pro fázové hojení ran. Sdílení příkladů správné praxe. Aktuální trendy.</p> <p>Praktické nácviky ošetřování nehojících se ran na modelu. Vhodná volba krycích materiálů s ohledem na fázi hojení, manipulace s pomůckami, rozbor kazuistik.</p>	
	Intervence nutričního terapeuta u pacientů s nehojící se ránou. Význam výživy a hydratace při léčbě nehojící se rány.	2
<p>Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty s onemocněním diabetes mellitus</p>	<p>Specializovaná ošetřovatelská péče o pacienty s diabetem mellitem a multidisciplinární přístup. Klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii (inzulinoterapie, inzulinové pumpy, terapie perorálními antidiabetiky, fyzická aktivita). Kontinuální monitorace glukózy v podkoží. Selfmonitoring. Komplikace akutní, chronické a jiné orgánové komplikace. Metabolický syndrom. Prevence vzniku komplikací. Psychosociální aspekty onemocnění.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetřovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p> <p>Praktické nácviky edukace pacientů v selfmonitoringu glykemie, v inzulinoterapii, v prevenci akutních a pozdních komplikací, v léčbě perorálními antidiabetiky, v použití kontinuálních monitorovacích systémů, v možnostech využití pomůcek a ve vhodné pohybové aktivitě.</p>	8

	Dietoterapie. Nutriční terapie. Sekrece inzulinu, zásady stravování, výběr potravin, glykemický index. Aktuální trendy.	4
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se syndromem diabetické nohy	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče v podiatrii. Syndrom diabetické nohy. Klasifikace syndromu diabetické nohy, klinický obraz, diagnostika (screeningové vyšetření syndromu diabetické nohy na podiatrii), aktuální trendy v terapii (obecné principy léčby odlehčením, vhodná obuv, speciální kontaktní fixace, růstové faktory a kožní transplantáty). Chirurgické možnosti léčby diabetické nohy. Protetická péče.</p> <p>Pohybová léčba u pacientů s diabetem mellitem se zaměřením na rehabilitační program u pacientů se syndromem diabetické nohy a po amputacích na dolních končetinách.</p> <p>Praktické nácviky edukace pacienta zaměřená na prevenci vzniku syndromu diabetické nohy, hygienu nohou, pedikúru, obuv pro diabetiky, příspěvky zdravotních pojišťoven na pomůcky, využití odlehčovacích pomůcek, preventivních a terapeutických materiálů (amorfních i plošných) pro fázové hojení u syndromu diabetické nohy. Sdílení příkladů správné praxe, rozbor kazuistik. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	10
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s lymfedémem	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s primárním a sekundárním lymfedémem. Etiologie lymfatických otoků a jejich diagnostika. Zásady léčby nemocných s lymfedémem. Indikace a kontraindikace manuální a přístrojové lymfodrenáže. Kompresní terapie. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p> <p>Cvičení, péče o kůži, prevence komplikací a farmakoterapie. Chirurgické řešení lymfedému. Edukace pacienta s lymfedémem. Specifika léčby lymfedému u dětí a geriatrických nemocných.</p>	4
Obecné zvláštnosti chorob ve stáří a klinické hodnocení geriatrického pacienta	<p>Geriatrická syndromologie. Změny lidského organismu ve stáří. Polymorbidita, atypická symptomatologie, nespecifické projevy onemocnění, vzdálené příznaky, fenomén ledovce, sklon k chronicitě, řetězení příznaků, riziko rozvoje imobilizačního syndromu, polypragmázie. Imobilita, instabilita, inkontinence, odlišnosti individuálních potřeb osob vyšších věkových skupin. Klinické vyšetření geriatrického pacienta.</p> <p>Praktické nácviky orientačního hodnocení soběstačnosti, sebepéče, nutričního stavu, rizika</p>	4

	pádu, poruch chování u seniorů s využitím hodnotících škál a měřících technik.	
Specializovaná ošetrovatelská péče o seniory s kognitivními poruchami	<p>Specifika změn mozku ve stáří (morfologické, biochemické). Poruchy kognitivních funkcí. Alzheimerova nemoc. Komunikace s pacientem s kognitivní poruchou a jeho blízkými osobami.</p> <p>Specializovaná ošetrovatelská péče o seniory s poklesem kognitivních funkcí a demencí. Demence, deprese, delirium. Klinický obraz, diferenciální diagnostika, léčebné možnosti, aktuální trendy v terapii. Identifikace symptomů zhoršení. Psychosociální intervence při poskytování ošetrovatelské péče o pacienty s poklesem kognitivních funkcí a demencí.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p> <p>Praktické nácviky orientačního hodnocení kognitivních funkcí seniora pro základní diagnostiku demence s využitím hodnotících škál a měřících technik (např. Mini-mental State Examination „MMSE“ apod.).</p>	10
Specializovaná ošetrovatelská péče o geriatrické pacienty s křehkostí a instabilitou	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o geriatrické pacienty s involucí rovnovážného systému, poruchou chůze, instabilitou, pády a úrazy ve stáří. Geriatrická křehkost (frailty). Pohybový systém ve stáří, osteoporóza, osteoartróza. Atypická symptomatologie chorob. Poradenská činnost. Obecná opatření u nestabilních osob s rizikem pádů.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p>	3
Specializovaná ošetrovatelská péče o geriatrické pacienty s poruchou výživy ve stáří	<p>Specializovaná ošetrovatelská péče o geriatrické pacienty s poruchou výživy. Poruchy vnitřního prostředí ve stáří. Fyziologie metabolismu ve vyšším věku, poruchy vodního a minerálního hospodářství. Změny metabolismu při sarkopenii. Výživa seniorů. Nutriční screening a rescreening. Nutriční podpora ve stáří, postupy, organizace nutriční péče. Syndrom anorexie, malnutrice. Dehydratace u geriatrického pacienta, příznaky,</p>	3

	dopady. Patologické změny související se stárnutím a možnosti nutriční podpory. Nutriční péče při dysfagiích. Specifické formy stravování při poruchách polykání. Onemocnění vedoucí ke zhoršení příjmu potravy a tekutin. Intervence nutričního terapeuta. Interakce léčivých přípravků s potravinami, včetně doplňků stravy.	
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienta s vybraným infekčním onemocněním	<p>Hygienické požadavky na provoz zdravotnických asociálních zařízení, ochrana proti šíření infekčních onemocnění, ochrana zdraví při práci. Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s infekčním onemocněním - např. s methylin rezistentním <i>Staphylococcus aureus</i> (MRSA), hepatitidou B (HBV), hepatitidou C (HCV), Human Immunodeficiency Virem (HIV), herpes simplex (HSV), svrabem, tuberkulózou (TBC), spalničkami, zarděnkami, příušnicemi apod. Klinický obraz, diferenciální diagnostika, léčebné možnosti, očkování, aktuální trendy v terapii. Postup při podezření na výskyt infekčního onemocnění, hygienický a protiepidemický režim.</p> <p>Fyzikální vyšetření sestrou, zhodnocení aktuálního zdravotního stavu, mapování potřeb pacienta, vyhodnocení potenciálních rizik, plánování ošetrovatelských intervencí, možnosti edukace, prevence. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady.</p> <p>Bariérová ošetrovatelská péče, likvidace biologického a kontaminovaného materiálu, karanténní opatření. Infekční onemocnění, která se hlásí orgánu ochrany veřejného zdraví, platné právní předpisy.</p>	4
Vysoce specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty při náhlých stavech ve vnitřním lékařství	Synkopa, náhlá smrt, hypertenzní krize, CMP. Obraz selhání základních životních funkcí. Monitoring základních životních funkcí. Prevence rozvoje komplikací. Aktuální trendy v terapii.	2
	Epileptický záchvat. Hyperventilační křeče. Aspirace, dušení. Anafylaxe. Monitoring základních životních funkcí. Prevence rozvoje komplikací. Aktuální trendy v terapii.	2
	Komatózní a šokové stavy. Akutní intoxikace. Selhání základních životních funkcí. Monitoring základních životních funkcí. Prevence rozvoje komplikací. Aktuální trendy v terapii.	2
Vysoce specializovaná péče o pacienta při selhání základních životních funkcí	Základní neodkladná resuscitace, využití automatizovaného externího defibrilátoru (AED). Aktivace integrovaného záchranného systému. Rozšířená neodkladná resuscitace s využitím dostupných pomůcek a vybavení. Základní postupy při život ohrožujících stavech – dušení, bezvědomí, úraz elektrickým proudem, masivní krvácení.	4

MZ ČR		Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH	
	Praktické nácviky neodkladné resuscitace na modelech.		
Zdravotní a sociální služby pro seniory	Druhy a formy služeb. Komunitní péče. Domácí péče, odbornost, indikace, výhody, výkony, edukace a možnosti realizace zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí seniora. Sociální služby pro seniory. Pečovatelská služba, respitní péče a jiné. Sociální dávky, příspěvky, poradenská činnost. Půjčovny zdravotnických prostředků. Aktuální trendy.	2	
Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty s poruchou mobility	Léčebně rehabilitační péče. Vyšetření pohybového aparátu. Posouzení aktuálního stavu mobility a sebepéče pacienta. Kinestetika a Bobath koncept. Využití pohybových rezerv pacienta, produktivní a bezpečná asistence. Způsoby lokomoce těžce zdravotně postižených pacientů. Management bolesti. Předepisování zdravotnických prostředků, praktické příklady. Praktické nácviky využití kinestetiky a Bobath konceptu při aktivizaci pacienta. Nácviky rehabilitačního ošetřování ve vztahu ke konkrétní diagnóze (např. centrální a periferní parézy, specifika práce s pacienty s kognitivní deteriorací, roztroušenou sklerózou apod.). Stimulace vnímání. Cvičení vhodná při bolestech zad.	10	
Edukační programy v interních oborech	Edukační proces. Zásady, fáze, formy, prostředky. Specifika edukace u různých věkových skupin pacientů – edukace dětí, dospělých, seniorů. Evaluate edukačního procesu, zápis do zdravotnické dokumentace. Možnosti individuálního přístupu ve vzdělávání pacientů a osob blízkých (pečujících, rodinných příslušníků) v prevenci vzniku onemocnění, v prevenci komplikací chronických onemocnění, v postupech ošetrovatelské péče ve vlastním sociálním prostředí. Využití metodiky krátkých intervencí. Praktické nácviky tvorby edukačních jednotek a edukačních plánů.	4	
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	4	
ODBORNÁ PRAXE V NEAKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ			
Odborný modul OM 1	Odborná praxe u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 zákona č. 372/2011 Sb. nebo ambulanci péči podle § 7 zákona č. 372/2011 Sb. a který nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb. Lůžkové oddělení interního zaměření (např. interní, kardiologické, plicní, diabetologické, neurologické, infekční, geriatrické, oddělení		

	následné péče, doléčovací a rehabilitační oddělení apod.) nebo ambulance pro léčbu a hojení ran nebo podologická (podiatrická) ambulance nebo urologická (nefrologická) ambulance nebo urologické (nefrologické) oddělení. Odborná praxe může probíhat rozložená mezi více pracovišť, aby bylo možné výkony dostatečně zvládnout.
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	160 hodin odborné praxe v rozsahu 20 dnů
Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
Provést fyzikální vyšetření pacienta a odebrat ošetřovatelskou anamnézu	5
Posoudit propojení klinických potíží pacienta s výsledky vyšetření a lékařem stanovenou diagnózu v návaznosti na potřebu ošetřovatelské péče	5
Zhodnotit soběstačnost u pacienta s onemocněním vnitřních orgánů	5
Zhodnotit riziko pádu u pacienta	5
Provést intervence v prevenci pádu	5
Zhodnotit riziko vzniku dekubitu	5
Provést intervence v prevenci vzniku dekubitu	5
Zhodnotit riziko vzniku malnutrice a případně zajistit intervence	5
Zhodnotit riziko vzniku dehydratace a zajistit dostupnost tekutin	5
Vytvořit plán ošetřovatelské péče u pacienta s onemocněním vnitřních orgánů	5
Zhodnotit orientačně EKG záznam	5
Provést nácvik vyprazdňování u pacienta s inkontinencí moče/stolice	1
Ošetřit pacienta s peritoneální dialýzou	1
Edukovat pacienta s diabetem mellitem v prevenci vzniku diabetické nohy	1
Edukovat pacienta s onemocněním vnitřních orgánů v prevenci komplikací	1
Edukovat pacienta v inzulinoterapii pomocí inzulinového pera	1
Edukovat pacienta v selfmonitoringu glykémie a cílových hodnotách	1
Edukovat pacienta ve správném používání osobního inhalátoru	1
Zhodnotit kognitivní funkce u pacienta s využitím hodnotících škál	2
Provést trénink kognitivních funkcí u seniora a doporučit vhodné aktivity	2
Zajistit oxygenoterapii a kontrolovat účinnost pomocí pulsního oxymetru	2
Realizovat ošetřovatelskou péči o pacienta s parenterální výživou	2
Zavést nasogastrickou sondu	1
Podat stravu do sondy a péče o sondu (NGS/NJ)	1
Podat stravu do perkutánní enterální gastrostomie (PEG)	1
Ošetřit pacienta s PEG včetně zanořování	1
Poskytovat bariérovou ošetřovatelskou péči u pacienta s infekčním onemocněním	1
Edukovat pacienta v protiepidemiologických opatřeních	5

Provést rehabilitační ošetřování s využitím kinestetiky, Bobath konceptu	5
Provést stimulaci vnímání	5
Provést nácvik sebeobsluhy s cílem udržení soběstačnosti pacienta	5
Edukovat pacienta se syndromem diabetické nohy v hygieně nohou, pedikúře, vhodné obuvi pro diabetiky, využití příspěvků, využití odlehčovacích pomůcek	1
Edukovat pacienta/rodinné příslušníky v metodách vhodné aktivizace pacienta	1
Edukovat pacienta/rodinné příslušníky v prevenci vzniku onemocnění	1
Edukovat osoby blízké pacienta o postupech ošetřovatelské péče	1
Edukovat pacienta s rizikem závislosti v prevenci onemocnění	1
Použít metodiku krátkých intervencí při realizaci edukace	1
Revidovat čtyři vybrané standardní ošetřovatelské postupy na pracovišti	1
Vyhodnotit fázi hojení rány nebo defektu, stav spodiny a přítomnost infekce	5
Popsat velikost a lokalizaci rány, zajistit fotodokumentaci	5
Indikovat vhodné terapeutické krytí a obvazový materiál podle fáze hojení	5
Stanovit nejvhodnější dobu dalšího převazu	5
Zhodnotit riziko vzniku dekubitů – rozšířená klasifikace dle Nortonové	5
Zhodnotit riziko vzniku dekubitů – Bradenové skóre	5
Zhodnotit další rizikové faktory pro vznik dekubitů – vypočítat hodnotu BMI, zhodnotit stav výživy, hydratace, mobility, kůže, prokrvení tkání, tělesnou teplotu, věk, smyslové vnímání, hematologické parametry u pacienta	1
Indikovat a přiložit profylaktické krytí u pacienta s rizikem vzniku dekubitů (např. polyuretanových materiálů na kostní výčnělky nebo v oblastech, které jsou vystavené tření nebo střížným silám apod.)	1
Zhodnotit schopnost profylaktického krytí (používaného na pracovišti) zajistit mikroklima v ráně	1
Edukovat pacienta v ošetřovatelské péči o nehojící se ránu	1
Vyhodnotit nutriční screening a stav hydratace u pacienta	1
Katetrizovat močový měchýř muže (případně na modelu)	5
Pečovat o urogenitální systém muže se zavedeným močovým katetrem	5
ODBORNÁ PRAXE V AKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ	
Odborný modul – OM 1	Odborná praxe u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 zákona č. 372/2011 Sb. nebo ambulantní péči podle § 7 zákona nebo domácí péči podle § 10 odst. 1 písm. b) č. 372/2011 Sb. a který musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb. Lůžkové oddělení interního zaměření (např. interní, kardiologické, plicní, diabetologické, neurologické, infekční, geriatrické, oddělení následné péče, doléčovací a rehabilitační oddělení apod.) nebo ambulance pro léčbu a hojení ran nebo podologická (podiatrická) ambulance nebo urologická (nefrologická) ambulance nebo urologické (nefrologické) oddělení a domácí péče.

Odborná praxe může probíhat rozložená mezi více pracovišť, aby bylo možné výkony dostatečně zvládnout.	
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů
Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
Zavedení nebo ukončení domácí péče včetně její administrace	2
Naplánování obsahu a rozsahu ošetrovatelské péče v domácí péči	1
Pečovat o dýchací cesty pacienta při umělé plicní ventilaci včetně odsávání z dolních cest dýchacích	5
Pečovat o pacienta na umělé plicní ventilaci včetně obsluhy zdravotnických prostředků, nastavení a vyhodnocení ventilačních parametrů	5
Provést výměnu tracheostomické kanyly	3
Provést tracheobronchiální laváže u pacienta se zajištěnými dýchacími cestami	1
Vyhodnotit fázi hojení rány nebo defektu, stav spodiny a přítomnost infekce	5
Popsat velikost a lokalizaci rány, zajistit fotodokumentaci	5
Indikovat a použít vhodné terapeutické krytí a obvazový materiál	5
Stanovit nejvhodnější dobu dalšího převazu	5
Zhodnotit riziko vzniku dekubitů – rozšířená klasifikace dle Nortonové	5
Zhodnotit riziko vzniku dekubitů – Bradenové skóre	5
Indikovat a použít profylaktické krytí u pacienta s rizikem vzniku dekubitů	1
Zhodnotit schopnost profylaktického krytí (používaného na pracovišti) kontrolovat mikroklima, snadnost jeho aplikace a odstranění, možnost pravidelně posuzovat stav kůže, správnou velikost krytí	1
Edukovat pacienta před propuštěním z lůžkového zařízení v ošetrovatelské péči o nehojící se ránu ve vlastním sociálním prostředí	1
Vyhodnotit nutriční screening a stav hydratace u pacienta	1
Vypočítat hodnotu BMI u pacienta a zhodnotit stav výživy, mobility, kůže, prokrvení tkání, tělesnou teplotu, věk, smyslové vnímání, hematologické parametry a rizikové faktory pro vznik dekubitu	1
Katetrizovat močový měchýř muže (případně na modelu)	10
Pečovat o urogenitální systém muže se zavedeným močovým katétre	5
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent/ka bude mít při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta s onemocněním vnitřních orgánů, tyto teoretické vědomosti a bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zásady vedení, koordinace a hodnocení odborné praxe v interních oborech, • výstupní evaluace vzdělávacího procesu, • organizaci a řízení výukového procesu v souvislosti s odbornou praxí v úseku své specializace, • preventivní opatření před negativními dopady psychické a fyzické zátěže související s výkonem zdravotnického povolání,

- vliv stresu na lidské tělo a prevenci proti syndromu vyhoření,
- principy metody supervize a PEER podpory,
- poslání primární ambulantní péče při poskytování zdravotních služeb a zaměření preventivní, diagnostické, léčebné a posudkové péče a konzultací,
- preventivní prohlídky (druhy, obsah a časové rozmezí),
- význam, postup a využití dispenzarizace,
- návaznost na poskytovatele zajišťující zdravotní a sociální služby včetně vzájemné spolupráce,
- účel a průběh návštěvní služby,
- roli sestry v podpoře a posilování zdraví obyvatel,
- **činnost a provoz domácí péče**
- přehled návykových látek a jejich vlastnosti,
- problematiku závislostí, zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním návykových látek,
- možnosti pomoci osobám ohroženým závislostí nebo závislým na návykových látkách,
- služby sociální prevence a programy sociálního poradenství poskytované osobám ohroženým závislostí nebo závislým na návykových látkách, možnosti edukace,
- rizika ionizujícího záření, jeho účinky na živý organismus,
- systém radiační ochrany, zásady pro naplňování požadavků radiační ochrany,
- praktické metody ochrany před ionizujícím a neionizujícím zářením,
- platné právní předpisy ve vztahu k poskytování zdravotních služeb i odpovědnosti za poskytnutou péči,
- platné právní předpisy ve vztahu k použití zdravotnických prostředků a zacházení s léčivými přípravky,
- problematiku dříve vyslovených přání z pohledu právních předpisů u pacientů v závěru života,
- postup fyzikálního vyšetření sestrou a vyšetření celkového stavu včetně orientačního vyšetření mobility, soběstačnosti, kognitivních funkcí a depresivity,
- nejčastější příznaky onemocnění včetně provedení zápisu fyzikálního vyšetření z celkového vyšetření stavu pacienta – status praesens,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s onemocněním kardiovaskulárního systému včetně edukace i vhodných intervencí nutričního terapeuta,
- základy fyziologie a patofyziologie poruch srdečního rytmu,
- postupy a metody při kardiovaskulárních funkčních vyšetřeních,
- způsoby přípravy a následného sledování při kardiovaskulárním

	<p>funkčním vyšetření pacientů,</p> <ul style="list-style-type: none"> • metody a postupy při diagnostice na kardiovaskulárním systému, • metody a principy léčebných invazivních zákroků na kardiovaskulárním systému, • přípravu a monitorování před a po invazivních zákrocích na kardiovaskulárním systému, • zásady a principy vhodného životního stylu při kardiovaskulárních onemocněních, • specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s onemocněním dýchacích cest včetně edukace, • udržování umělé plicní ventilace, oxygenoterapie, inhalační terapie, • specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s hematologickým onemocněním včetně edukace, • specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s imunodeficity a alergiemi včetně edukace, • specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s revmatologickým onemocněním včetně edukace, • specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s gastroenterologickým onemocněním včetně edukace, • význam zanořování disku u pacientů s PEG jako prevence komplikací, • roli sestry v rámci klinické poradny IBD (inflammatory bowel disease), hepatální poradny, • biologickou léčbu u pacientů s idiopatickými střevními záněty, • dispenzarizaci a postupy evidence jednotlivých kontrol pacientů, • specializovanou ošetrovatelskou péči o mužského pacienta se zavedeným močovým katétrem včetně edukace, • indikace ke katetrizaci močového měchýře muže a stavy vyžadující intermitentní katetrizaci, • kontraindikace katetrizace a rekatetrizace močového měchýře u mužů, • vyšetřovací metody nutné k diagnostice patologických stavů urogenitálního systému muže, • stavy vyžadující intermitentní katetrizaci, • pomůcky ke katetrizaci muže, • komplikace při zavedení permanentního močového katétru u mužů včetně jejich řešení, • specifika ošetrovatelské péče o pacienta s epicystostomií, • sexuální problematiku u mužů po intermitentní katetrizaci močového měchýře a s permanentním močovým katétrem,
--	--

- vhodný psychologický přístup k mužskému pacientovi s permanentním močovým katétrem,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s nefrologickým onemocněním, v chronickém dialyzačním programu, kteří jsou léčeni eliminačními metodami včetně edukace,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s poruchou acidobazické rovnováhy, vodního a minerálního hospodářství, obezitou, malnutricí, metabolickými nemocemi kostí včetně vhodných intervencí nutričního terapeuta a edukace,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s neurologickým onemocněním včetně významu časného zahájení rehabilitačního ošetřování v rané fázi po prodělané CMP a edukace,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s dermatovenerologickým onemocněním včetně edukace,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s nehojící se ránou, defektem, dekubitem včetně edukace,
- specifika ošetrovatelské péče o pacienty s nehojící se ránou, defektem nebo dekubitem včetně edukace a možnosti použití profylaktického krytí,
- rozdělení preventivních a terapeutických materiálů pro prevenci a léčbu nehojících se ran (amorfních i plošných),
- terapeutické materiály, které podléhají schválení revizním lékařem,
- fáze hojení rány a doporučené postupy pro péči o nehojící se rány,
- faktory ovlivňující hojení rány, postupy sanace spodiny rány, možnosti podpory hojení rány a evaluaci rány,
- indikace a možnosti předepisování zdravotnických prostředků pro fázové hojení ran,
- význam výživy a hydratace při léčbě nehojící se rány,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s onemocněním diabetes mellitus včetně edukace a vhodných intervencí nutričního terapeuta,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s onemocněním diabetická nohy včetně edukace,
- obecné zvláštnosti chorob ve stáří a klinické hodnocení geriatrického pacienta,
- geriatrickou syndromologii, atypickou symptomatologii, a nespecické projevy onemocnění u geriatrických pacientů včetně praktických příkladů,
- nespecifické projevy onemocnění, vzdálené příznaky, fenomén ledovce, sklon k chronicitě, řetězení příznaků,
- odlišnosti individuálních potřeb osob vyšších věkových skupin,

- specifika změn v mozku ve stáří (morfologické, biochemické),
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o seniory s poklesem kognitivních funkcí (např. paměť, myšlení, úsudek apod.) a demencí včetně edukace osob blízkých pacienta,
- diferenciální diagnostiku demence, deprese, deliria,
- zvláštnosti farmakoterapie u geriatrických pacientů,
- rizika polypragmatie, preskripční kaskády a nadměrné léčby u seniorů,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s infekčním onemocněním, bariérovou péčí včetně edukace,
- ochranu proti šíření infekčních onemocnění a ochranu zdraví při práci,
- postup likvidace biologického a kontaminovaného materiálu v souladu s právními předpisy,
- infekce, které podléhají hlášení orgánu ochrany veřejného zdraví, postup hlášení včetně edukace pro eliminaci šíření infekce,
- vysoce specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty při náhlých stavech ve vnitřním lékařství,
- vysoce specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty při selhání základních životních funkcí,
- zdravotní a sociální služby pro seniory – druhy a formy služeb, indikace, odbornost, výhody a nevýhody,
- specializovanou ošetrovatelskou péčí o pacienty s poruchou mobility včetně praktického využití prvků kinestetiky a Bobath konceptu,
- možnosti individuálního přístupu ve vzdělávání pacientů a vhodné postupy při edukaci pacientů,
- metodiku krátkých intervencí, motivační a komunikační techniky.

Absolvent/ka bude připraven/a při poskytování ošetrovatelské péče o pacienta s onemocněním vnitřních orgánů na tyto praktické činnosti:

- plánovat, organizovat, vést a hodnotit odbornou praxi všeobecných sester v interních oborech včetně průběžného hodnocení jejich dosažených vědomostí a dovedností,
- koordinovat práci členů ošetrovatelského týmu v interních oborech,
- vést specializační vzdělávání v oboru své specializace,
- podílet se na kontinuálním zvyšování kvality a bezpečnosti péče,
- připravovat standardy specializovaných postupů v interních oborech,
- podílet se na podpoře veřejného zdraví,
- koordinovat preventivní prohlídky (druhy, obsah a časové

rozmezí) včetně edukace v podpoře a posilování zdraví obyvatel,

- **zavádět a ukončovat domácí péči, včetně její administrace,**
- pečovat o své duševní zdraví a využívat podpůrné techniky ke zvládnutí pracovní zátěže a interpersonální agrese,
- poskytovat poradenskou činnost v oblasti služeb sociální prevence a programech sociálního poradenství osobám ohroženým závislostí nebo závislým na návykových látkách včetně edukace,
- odebrat anamnézu, provést fyzikální vyšetření, zhodnotit příznaky onemocnění a zdravotní stav pacienta včetně provedení zápisu status praesens,
- vyhotovit ambulantní ošetřovatelskou zprávu s nálezem a popisem aktuálního zdravotního stavu,
- předepisovat vymezené zdravotnické prostředky pacientům,
- odeslat pacienta do péče jiných zdravotnických pracovníků - např. praktickému lékaři či lékaři specialistovi (diabetologovi, cévnímu chirurgovi, podiatrovi), stomické sestře, nutričnímu terapeutovi apod.,
- indikovat odběry biologického materiálu (např. krev, moč, sputum, kultivační stěry apod.) s ohledem na aktuální zdravotní stav pacienta,
- sestavit plán ošetřovatelské péče respektující zvláštnosti přístupu k pacientům s onemocněním vnitřních orgánů,
- poskytovat specializovanou ošetřovatelskou péči u pacientů s onemocněním kardiovaskulárního systému a cév,
- orientačně hodnotit EKG a rozpoznat závažné poruchy srdečního rytmu u pacienta,
- připravovat a sledovat pacienty při kardiovaskulárním funkčním vyšetření,
- edukovat pacienty před, během a po kardiovaskulárním funkčním vyšetření včetně prevence komplikací,
- asistovat při kardiovaskulárních funkčních vyšetřeních včetně dokumentace,
- zajišťovat průběžnou kontrolu funkčnosti diagnostických přístrojů,
- zvládat metody a postupy při diagnostice na kardiovaskulárním systému,
- připravovat a pečovat o pacienty před a po léčebných invazivních zákrocích na kardiovaskulárním systému,
- monitorovat pacienty před a po invazivních zákrocích na kardiovaskulárním systému,
- edukovat pacienty v oblasti vhodného životního stylu při kardiovaskulárních onemocněních,
- poskytovat specializovanou ošetřovatelskou péči u pacientů

	<p>s onemocněním dýchacího ústrojí,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ošetřovat pacienty na umělé plicní ventilaci, oxygenoterapii nebo s inhalační terapií, • pečovat o dýchací cesty pacienta i při umělé plicní ventilaci, včetně odsávání z dolních cest dýchacích, • pečovat o pacienta na umělé plicní ventilaci včetně obsluhy zdravotnických prostředků, nastavení a vyhodnocení ventilačních parametrů, • provést výměnu tracheostomické kanyly, • provést tracheobronchiální laváže u pacienta se zajištěnými dýchacími cestami, • hodnotit efekt inhalační a kyslíkové terapie, • dodržovat bezpečnostní zásady a opatření při používání medicijních plynů včetně jejich skladování i objednávání, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s hematologickým onemocněním, anemií, poruchou koagulace, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s onemocněním s imunodeficitou a alergiemi, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s revmatologickým onemocněním, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s gastroenterologickým onemocněním, • ošetřovat perkutánní endoskopickou gastrostomii a provádět zanořování disku v rámci prevence komplikací, • provést katetrizaci nebo rekatetrizaci močového měchýře u mužů včetně edukace, • provést výměnu epicystostomické kanyly včetně edukace, • edukovat mužské pacienty v péči o permanentní močový katétr a jejich osoby blízké (rodinné příslušníky, pečující) v ošetrovatelské péči o muže s permanentním močovým katétrem a v prevenci komplikací, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s onemocněním ledvin, s chronickou dialýzou, léčené eliminačními metodami, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s poruchou acidobazické rovnováhy, vodního a minerálního hospodářství, obezitou, malnutricí, metabolickými nemocemi kostí, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s neurologickým onemocněním, • edukovat pacienta a jeho osoby blízké v prevenci epileptických záchvatů, v prevenci poranění, ve významu časně rehabilitace po prodělané CMP, v udržení soběstačnosti pacienta apod. • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů
--	---

	<p>s dermatovenerologickým onemocněním,</p> <ul style="list-style-type: none"> • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s nehojící se ránou, defektem, dekubitem, • identifikovat pacienty s rizikem vzniku nehojících se ran, defektů, dekubitů a používat profylaktická krytí s ohledem na predilekční místo, velikost a lokalizaci hrozícího defektu, • doporučovat a používat terapeutická krytí a obvazový materiál k ošetření nehojících se ran, s ohledem na stav spodiny rány, přítomnost infekce, velikost a lokalizaci rány a s ohledem na fázi hojení, • definovat algoritmy pro volbu preventivních nebo terapeutických materiálů s ohledem na zdravotní stav pacienta a rizikové faktory, • edukovat pacienty a jejich osoby blízké (rodinné příslušníky, pečující) v ošetrovatelské péči o nehojící se rány včetně postupu použití profylaktického krytí, terapeutického krytí, obvazového materiálu, technice bandážování apod., • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s diabetem mellitem, • edukovat pacienta v selfmonitoringu glykemie a opatřeních k dosažení fyziologických hodnot, v inzulinoterapii, v prevenci vzniku diabetické nohy, v akutních a pozdních komplikacích onemocnění diabetes mellitus, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se syndromem diabetické nohy, • edukovat pacienta v prevenci vzniku syndromu diabetické nohy, v hygieně nohou, v pedikúře, o hodných úpravách obuvi pro diabetiky, o příspěvcích zdravotních pojišťoven na pomůcky, o vhodném využití odlehčovacích pomůcek, v postupech použití preventivních a terapeutických materiálů (amorfních i plošných) pro fázové hojení u syndromu diabetické nohy, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s lymfedémem, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u geriatrických pacientů, • provádět screeningové metody k hodnocení soběstačnosti, sebeděče, nutričního stavu a poruch chování u seniorů, • orientačně hodnotit kognitivní funkce seniora s využitím screeningových metod (např. Mini-mental State Examination „MMSE“, Test hodin, Škála deprese apod.), • identifikovat seniory s kognitivními poruchami a edukovat osoby blízké pacienta v postupech ošetrovatelské péče a vhodných aktivitách u pacienta s kognitivní deteriorací, • provádět psychosociální intervence při poskytování ošetrovatelské péče o pacienty s poklesem kognitivních funkcí a demencí,
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u geriatrických pacientů s křehkostí a instabilitou, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u geriatrických pacientů s poruchou výživy ve stáří, • poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s infekčním onemocněním, • separovat biologický a kontaminovaný materiál v souladu s platnými právní předpisy, • provádět postupy protiepidemického režimu s využitím zdravotnických prostředků včetně edukace, • doporučovat vhodná očkování v rámci prevence šíření infekčních onemocnění (např. spalničky, herpes zoster apod.), • realizovat protiepidemiologické intervence, • reagovat vhodně při náhlých stavech ve vnitřním lékařství, • doporučovat vhodné zdravotní a sociální služby pro seniory včetně praktických příkladů pro zajištění ošetrovatelské péče, • provést neodkladnou resuscitaci včetně použití automatizovaného externího defibrilátoru a aktivaci integrovaného záchranného systému, • provádět rehabilitační ošetřování s využitím pohybových rezerv pacienta, kinestetiky, Bobath konceptu, ergonomických strategií při aktivizaci pacienta, • provádět stimulaci vnímání, pasivní a asistované pohyby, dechová a kondiční cvičení na lůžku, • předvést cvičení vhodná při bolestech zad, • tvořit edukační plány, edukační materiál pro pacienty, • připravovat edukační materiály, motivovat pacienty ke změně životního stylu a životosprávy s využitím metodiky krátkých intervencí, • edukovat pacienty a osoby blízké (rodinné příslušníky, pečující) v prevenci vzniku onemocnění, závislosti na návykových látkách, v postupech ošetrovatelské péče, v prevenci komplikací s ohledem na aktuální zdravotní stav, v možnostech využití zdravotních a sociálních služeb ve vlastním sociálním prostředí apod.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání – test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce., splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 1.

3.1.2 Učební osnova odborného modulu 2

Odborný modul – OM 2	Specializovaná ošetrovatelská péče v onkologii a paliativní péči	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	<p>40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů</p> <p>40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje ambulantní péči podle § 7 zákona č. 372/2011</p> <p>Sb. nebo lůžkovou péči podle § 9 zákona č. 372/2011 Sb. nebo zdravotní služby pacientům v terminálním stavu podle § 44a zákona č. 372/2011 Sb. a který nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb. a který zajišťuje péči o pacienty s onkologickým onemocněním nebo poskytuje paliativní péči – onkologické oddělení, ambulance onkologie, ambulance paliativní/podpůrné péče nebo hematologické a onkologické oddělení nebo oddělení paliativní péče nebo hospic.</p> <p>40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 zákona č. 372/2011 Sb. nebo zdravotní služby pacientům v terminálním stavu podle § 44a zákona č. 372/2011 Sb. a který musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb., a který zajišťuje péči o pacienty s onkologickým onemocněním nebo poskytuje paliativní péči – onkologické oddělení nebo hematologické a onkologické oddělení nebo oddělení paliativní péče nebo hospic.</p> <p>Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více akreditovaných zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu akreditované zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil.</p>	
Cíl	Připravit všeobecnou sestru pro specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s onkologickým onemocněním nebo v terminálním stavu.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Epidemiologie, etiologie a etiopatogeneze nádorového onemocnění	Incidence a prevalence nádorových onemocnění, mortalita, faktory vzniku nádorů, typy nádorů, šíření nádorů v organismu. Klinická klasifikace zhoubných nádorů, genetika nádorových onemocnění. Role sestry v prevenci.	1
Vybraná onkologická onemocnění	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním hlavy a krku. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, ošetrovatelská péče o tracheostomie, komplikace, edukace, prevence. Specifika komunikace u pacientů s tracheostomií. Aktuální trendy.	2
	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním plic. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, edukace, prevence. Aktuální trendy.	2

	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním tlustého střeva a konečníku. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, edukace, prevence. Aktuální trendy.	2
	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním ledvin a prostaty. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, edukace, prevence. Aktuální trendy.	2
	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním reprodukčních orgánů. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, edukace, prevence. Aktuální trendy.	2
	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním prsu. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, edukace, prevence. Aktuální trendy.	2
	Specializovaná ošetrovatelská péče o pacienty se zhoubným onemocněním krevního systému, maligními lymfomy, akutní a chronickou leukémií. Etiologie, klasifikace, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace, edukace, prevence. Aktuální trendy.	3
Specializovaná ošetrovatelská péče u pacientů s onkologickou léčbou	Posouzení potřeb pacienta s onkologickou léčbou, plán ošetrovatelské péče, edukace v režimových opatřeních a možnosti realizace. Komunikace s onkologicky nemocným pacientem a jeho blízkými. Ošetrovatelská péče před a po chirurgické léčbě, léčbě zářením, farmakologické léčbě (biologické, hormonální, imunologické a chemoterapeutické léčbě). Postupy při paravenózním úniku cytostatik. Hormonální léčba. Sledování komplikací. Aktuální trendy v terapii onkologických pacientů.	4
Specializovaná ošetrovatelská péče u pacientů se stomií	Posouzení potřeb pacienta se stomií na trávicím a močovém ústrojí, plán ošetrovatelské péče, edukace v režimových opatřeních a možnosti realizace. Komplikace stomií, péče o peristomální kůži. Pomůcky pro stomiky, stomické systémy. Životní styl stomiků. Výživa a pitný režim. Fyzická aktivita pacientů se stomií. Psychosociální problémy stomiků, kluby stomiků. Aktuální trendy. Praktické nácviky ošetřování stomie na modelu, postup ošetření peristomální kůže, manipulace se stomickými pomůckami.	4

Specializovaná ošetrovatelská péče u pacientů s nežádoucími účinky při onkologické léčbě	Posouzení potřeb pacienta, plán ošetrovatelské péče a edukace v péči o dutinu ústní, výživu, hydrataci, integritu kůže a tkání. Zvládnání bolesti, poruchy vyprazdňování, dietní opatření, prevence infekčních komplikací, psychosociální podpora, specifika komunikace.	3
Specializovaná ošetrovatelská péče u pacientů s nádorovou bolestí	Dělení a hodnocení nádorové bolesti. Nástroje měření bolesti, hodnotící škály. Principy léčby nádorové bolesti. Vyhodnocení analgetické léčby a jejího účinku. Hodnocení vlivu bolesti na denní aktivity a celkovou kvalitu života. Nežádoucí účinky opioidů. Role sestry při monitorování bolesti. Péče o epidurální katétr včetně podávání léčivých přípravků do epidurálního katétru. Ošetrovatelská péče, edukace v režimových opatřeních a možnosti realizace. Aktuální trendy.	3
Specializovaná ošetrovatelská péče v paliativní péči	Typické trajektorie (průběhy) závěru života – u onkologických onemocnění, chronických orgánových selhání a geriatrické křehkosti. Symptomy terminálního stavu - např. dušnost, kašel, chrčivé dýchání, nauzea, zvracení, zácpa, syndrom střevní obstrukce, nechutenství, nádorová kachexie, škytavka, svědění, teplota apod., jejich tlumení, paliativní sedace. Family conference. Plán paliativní péče. Doprovázení. Péče o pozůstalé. Principy paliativní péče, paliativní přístup. Psychosociální aspekty pokročilého onemocnění. Péče o sebe sama, psychohygiena.	5
Specializovaná ošetrovatelská péče o střednědobé a dlouhodobé cévní vstupy	Praktické nácviky na modelu. Aplikace léčivých přípravků do implantabilního venózního portu (PORT) a periferního implantovaného centrálního žilního katétru (PICC) a jiných (např. Midline, Broviac apod.), umístění, indikace, kontraindikace, fixace, aplikace léčivých přípravků, komplikace, postup převazu, dokumentace poskytnuté péče.	4
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	1
ODBORNÁ PRAXE V NEAKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ		
Odborný modul – OM2	Odborná praxe u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 nebo ambulantní péči podle § 7 zákona č. 372/2011 Sb. nebo zdravotní služby pacientům v terminálním stavu podle § 44a zákona č. 372/2011 Sb. a který nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb., a který zajišťuje péči o pacienty s onkologickým onemocněním nebo poskytuje paliativní péči – onkologické oddělení, ambulance onkologie, ambulance paliativní/podpůrné péče nebo hematologické a onkologické oddělení nebo oddělení paliativní péče nebo hospic.	

MZ ČR		Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH	
Typ modulu	povinný		
Rozsah modulu	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů		
Seznam výkonů			Minimální počet výkonů
Zhodnotit nežádoucí účinky při onkologické léčbě, případně symptomy terminálního stavu			2
Zhodnotit integritu kůže, stav tkání a zajistit preventivní opatření před rozvojem dekubitů a komfort u pacienta s omezenou pohyblivostí			2
Zhodnotit intenzitu bolesti, vyhodnotit reakci na léčbu a podpořit nefarmakologické intervence (polohování, komfort, rozptýlení apod.)			2
Zhodnotit stav výživy, hydratace a riziko vzniku malnutrice			2
Provést převaz nebo výměnu tracheostomie a odsátí hlenů			1
Ošetřit pacienta se stomií, peristomální kůží a zajistit výměnu stomického systému			1
Aplikovat léčivé přípravky ze skupiny opioidních analgetik u pacienta s bolestí a znát zásady pro aplikaci léčivých přípravků v lékové formě transdermálních náplastí			1
Realizovat ošetrovatelskou péči o pacienta s oslabenou imunitou (např. před transplantací kostní dřeně, po aplikaci cytostatik apod.)			1
Realizovat opatření v prevenci vzniku extravazátu včetně edukace			1
Realizovat ošetrovatelskou péči o pacienta s poruchou vyprazdňování			1
Zkontrolovat dutinu ústní a realizovat ošetrovatelskou péči o pacienta s mukositidou včetně zajištění vhodných roztoků			1
Realizovat ošetrovatelskou péči o pacienta s únavou a zajištění komfortu v rámci lůžka			1
Realizovat ošetrovatelskou péči o pacienta s radiační léčbou, ošetřit ozařovaného pole, postradiační dermatitidu a provést edukaci o používání vhodného typu spodního prádla a oděvů			1
Podat výživu do perkutánní endoskopické gastrostomie (PEG)			1
Provést převaz zajištěného žilního vstupu PICC, PORT			1
Podílet se na psychosociální podpoře osob blízkých nebo pozůstalých			1
Edukovat onkologického pacienta v prevenci komplikací			1
ODBORNÁ PRAXE V AKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ			
Odborný modul – OM 2	Odborná praxe u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 zákona č. 372/2011 Sb. nebo zdravotní služby pacientům v terminálním stavu podle § 44a zákona č. 372/2011 Sb., a který musí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb., a které zajišťuje péči o pacienty s onkologickým onemocněním nebo poskytuje paliativní péči – onkologické oddělení nebo hematologické a onkologické oddělení nebo oddělení paliativní/podpůrné péče nebo hospic.		
Typ modulu	povinný		
Rozsah modulu	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů		

Seznam výkonů	Minimální počet výkonů
Zúčastnit se porady multidisciplinárního pracovního týmu	1
Seznámit se s vybavením pracoviště léčivými přípravky a zdravotnickými prostředky	1
Seznámit se s postupem objednávání a uložení léčivých přípravků s obsahem návykové látky a zápisy v evidenční knize o návykových látkách a přípravcích	1
Seznámit se s uložením léčivých přípravků vyžadujících sníženou teplotu pro uchování, uložení a označení léčivých přípravků s vyšší mírou rizika, zabezpečení návykových látek	1
Zhodnotit nežádoucí účinky onkologické léčby u pacienta nebo symptomy terminálního stavu	1
Podílet se na tvorbě plánu ošetrovatelské péče nebo paliativní péče	1
Realizovat plán ošetrovatelské péče nebo plán paliativní péče	1
Pečovat o pacienta s mukositidou včetně edukace	1
Pečovat o pacienta s xerostomií a dehydratací	1
Pečovat o pacienta s radiodermatitidou	1
Pečovat o pacienta s dysfagií nebo odynofagií	1
Pečovat o pacienta s nauzeou nebo zvracením po chemoterapii	1
Pečovat o pacienta s horečkou, zimnicí, třesavkou	1
Zhodnotit toxické projevy onkologické léčby u pacienta	1
Zhodnotit charakter a intenzitu bolesti a reakci na léčbu	1
Provést nebo asistovat při provádění manuálního vybavení stolice u pacienta staršího 15 let věku	1
Provést ošetrovatelské intervence u pacienta s bolestí	1
Pečovat o epidurální katétr včetně podávání léčiv do epidurálního katétru	1
Pečovat o zajištěný žilní vstup včetně podávání léčiv do PICC, PORT	1
Zavádění Huberovy jehly do implantovaného portového katétru a provést její odstranění	3
Aplikovat hypodermoklýzu	1
Manipulovat s imobilním pacientem a provést stimulaci vnímání	1
Seznámit se s postupem doprovázení umírajícího pacienta	1
Poskytnout psychosociální podporu osobám blízkým/pozůstalým	1
Vytvořit plán bariérové ošetrovatelské péče u imunodeficitního pacienta (např. před transplantací kostní dřeně apod.) nebo plán paliativní péče u pacienta v terminálním stavu	1
Edukovat pacienta a osoby blízké v postupech ošetrovatelské péče u pacienta s onkologickým onemocněním (nebo na paliativní péči) před propuštěním do vlastního sociálního prostředí	1

Výsledky vzdělávání

Absolvent bude mít při poskytování ošetrovatelské péče anebo paliativní péče o pacienta s onkologickým onemocněním nebo v terminálním stavu, tyto teoretické vědomosti a bude znát:

- specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s onkologickou léčbou a v paliativní péči,
- epidemiologii, etiologii a etiopatogenezi nádorového onemocnění, jejich klinický obraz, diagnostiku, léčebné možnosti, komplikace a preventivní opatření,
- incidenci a prevalenci nádorových onemocnění, faktory vzniku nádorů, klinickou klasifikaci zhoubných nádorů, genetiku nádorových onemocnění a roli sestry v prevenci vzniku nádorů a časném záchytu onkologických onemocnění,
- charakteristiku vybraných onkologických onemocnění – zhoubná onemocnění hlavy a krku, plic, tlustého střeva a konečníku, ledvin a prostaty, reprodukčních orgánů, prsu, krevního systému, maligními lymfomy, akutní a chronickou leukémií,
- obvyklé šíření nebo metastazování v organismu u různých typů nádorů,
- zvláštnosti přístupu k pacientům s onkologickým onemocněním, v paliativní péči a specifika komunikace,
- vhodné postupy při paravenózním úniku cytostatik,
- specifika ošetrovatelské péče u pacienta s onkologickým onemocněním před a po chirurgické léčbě, po léčbě zářením, při farmakologické léčbě (biologické, hormonální, imunologické a chemoterapeutické léčbě),
- aktuální trendy v onkologické léčbě a v paliativní péči,
- nežádoucí účinky opioidů a aktuální trendy v terapii onkologických pacientů,
- pojmy paliativní medicína, paliativní péče, paliativní přístup, hospic,
- příznaky terminálního stavu,
- typické trajektorie (průběhy) závěru života – u onkologických onemocnění, chronických orgánových selhání a geriatrické křehkosti,
- symptomy terminálního stavu a způsoby jejich řešení - např. dušnost, kašel, chrčivé dýchání, nauzea, zvracení, zácpa, syndrom střevní obstrukce, nechutenství, nádorová kachexie, škytavka, svědění, teplota apod. včetně paliativní sedace,
- význam family conference (rodinné rady) při tvorbě plánu paliativní péče,
- význam doprovázení a péči o pozůstalé,
- principy paliativního přístupu a paliativní péče,
- psychosociální aspekty pokročilého onemocnění,
- význam péče o sebe sama v rámci prevence syndromu vyhoření.

Absolvent bude připraven k poskytování ošetrovatelské péče anebo paliativní péče o pacienta s onkologickým onemocněním nebo v terminálním stavu, na tyto praktické činnosti:

- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním hlavy a krku,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním plic,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním tlustého střeva a konečníku,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním ledvin a prostaty,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním reprodukčních orgánů,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním prsu,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů se zhoubným onemocněním krevního systému, maligními lymfomy, akutní a chronickou leukémií,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči o pacienty s onkologickým onemocněním před a po chirurgické léčbě, léčbě zářením, při farmakologické léčbě (biologické, hormonální, imunologické a chemoterapeutické léčbě); sledovat a vyhodnotit možné komplikace léčby,
- provádět opatření v prevenci vzniku extravazátu včetně edukace,
- vyhledávat potřeby pacientů s onkologickou léčbou, na paliativní péči nebo v terminálním stavu,
- zhodnotit nežádoucí účinky při onkologické léčbě, případně symptomy terminálního stavu,
- pečovat o stomie, peristomální kůži, stomické systémy, zajišťovat ošetrovatelskou péči při komplikacích,
- edukovat pacienty se stomií ve využití pomůcek, zajištění stomického systému, péči o peristomální kůži, v prevenci komplikací, úpravě životního stylu, dietních opatřeních, pitném režimu a fyzické aktivitě,
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s nežádoucími účinky při onkologické léčbě – např. mukositidou, xerostomií, radiodermatitidou, dysfagií, nauzeou, zvracením, horečkou, zimnicí, třesavkou, dehydratací, poruchou vyprazdňování apod. včetně edukace,
- **provádět manuální vybavení stolice u pacienta staršího 15 let věku,**
- poskytovat specializovanou ošetrovatelskou péči u pacientů s nádorovou bolestí,
- tlumit symptomy terminálního stavu např. dušnost, kašel, chrčivé

	<p>dýchání, nauzea, zvracení, zácpa, syndrom střevní obstrukce, nechutenství, nádorová kachexie, škytavka, svědění, teplota apod., včetně paliativní sedace,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vést family konferenci (rodinnou radu) a připravit plán paliativní péče ve spolupráci s osobami blízkými pacienta a koordinovat multidisciplinární tým při zajištění péče o nevléčitelně nemocného pacienta, • připravit plán paliativní péče, • zavádět paliativní péči a paliativní přístup na pracovištích, která nejsou na tento typ péče specializována, • uplatňovat metody prevence komplikací a kompenzace doprovodných symptomů terminálního stádia, • poskytovat paliativní péči a tlumit nepříjemné symptomy provázející terminální stav, • doprovázet pacienta v terminálním stavu, • poskytovat psychosociální podporu nevléčitelně nemocným pacientům a jejich osobám blízkým – pečujícím, rodinným příslušníkům a pozůstalým, • ošetřovat střednědobé a dlouhodobé cévní vstupy, • aplikovat léčivé přípravky o zajištěných vstupů – venózního portu (PORT) a periferního implantovaného centrálního žilního katétru (PICC), epidurálního katétru apod., • zavádět Huberovu jehlu do implantovaného portového katétru a provádět její odstranění, • edukovat pacienty a jejich osoby blízké (pečující, rodinné příslušníky) v zajištění ošetrovatelské péče u osob s onkologickým onemocněním a v možnostech poskytování paliativní péče v hospici nebo ve vlastním sociálním prostředí, • sdílet příklady správné praxe, • pečovat o sebe sama v rámci prevence syndromu vyhoření.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání – test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 2.

3.1.3 Učební osnova odborného modulu 3

Odborný modul – OM 3	Farmakologie
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	40 hodin teoretické výuky v rozsahu 5 dnů 40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkové zdravotní služby podle zákona č. 372/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a který nemusí být akreditovaným zařízením podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
Cíl	Prohloubit znalosti všeobecné sestry v oboru farmakologie

	s důrazem na možné interakce a projevy nežádoucích účinků léčiv a zajistit tak kvalitnější a bezpečnější poskytování ošetřovatelské péče geriatrickým pacientům.	
TEORETICKÁ VÝUKA		
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Farmakologie	Základní pojmy, lékopisná literatura, právní předpisy upravující zacházení s léčivem. Farmakokinetika, absorpce, distribuce, metabolismus, vylučování, eliminace léčivých přípravků. Faktory ovlivňující farmakokinetiku léčiv. Koncentrace léčiva a terapeutický účinek na organismus. Farmakodynamika – mechanismy působení léčiv. Interakce léčiv. Minimální, maximální a toxická koncentrace léčiva v organismu. Nežádoucí a toxické účinky léčiv. Dávky a dávkování léčiv.	2
Zvláštnosti farmakoterapie u geriatrických pacientů	Specifika a zásady farmakoterapie ve stáří, změny farmakokinetiky, farmakodynamiky, lékové interakce, projevy nežádoucích účinků léčiv ve stáří. Léčiva nevhodná ve stáří, Beersova kritéria. Compliance seniora. Polypragmatie. Preskripční kaskáda. Nadměrná léčba (over treatment). Nejčastější problémy v geriatrické preskripci. Specifika nefarmakologické léčby.	3
Léčiva používaná k terapii nemocí nervové soustavy	Léčiva ovlivňující centrální nervový systém. Léčiva ovlivňující periferní nervový systém. Vybrané lékové skupiny. Indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	2
Léčiva ovlivňující bolest a zánět	Analgetika a nesteroidní antiflogistika, účinky, nežádoucí reakce. Útlum bolesti, pravidla užívání analgetik u akutní a chronické nenádorové bolesti. Koanalgetika. Transdermální terapeutické systémy (např. opiát v náplasti). Ostatní protizánětlivá a chorobu modifikující léčiva. Vybrané lékové skupiny. Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	6

Léčiva používaná k terapii kardiovaskulárního systému	Vybrané lékové skupiny (např. antihypertenziva, venofarmaka, antihyperlipidemika). Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	5
Léčiva ovlivňující krev a krvetvorné orgány	Vybrané lékové skupiny (např. antikoagulancia, antitrombotika). Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	2
Léčiva ovlivňující trávicí a močový trakt, léčiva používaná k léčbě poruch vyprazdňování	Vybrané lékové skupiny (např. antacida, deflatulencia, antiulceróza, digestiva, antiemetika, hepatoprotektiva, laxativa, antidiarrhoika). Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	2
Léčiva používaná k terapii nemocí respiračního systému, terapie alergických stavů	Léčiva k terapii dýchacích cest. Vybrané lékové skupiny (např. antiastmatika, bronchodilatancia, kortikoidy, antitusika, expektorancia). Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	2
Základy antimikrobiální terapie, chemoterapeutika, antibiotika, antivirotika	Principy terapie mikrobiálních a virových onemocnění. Antibiotika – přehled, determinace antibiotického účinku. Mechanismy účinku antibiotik, druhy antibiotické léčby, rozdělení antimikrobiálních látek, rezistence. Antivirové látky. Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	4
Imunomodulační léčiva	Principy imunomodulační terapie. Imunostimulační látky, imunosupresivní látky. Vybrané lékové skupiny. Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup	2

MZ ČR		Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH
	účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	
Léčiva k terapii diabetu a endokrinologických onemocnění	Vybrané lékové skupiny (např. perorální antidiabetika, inzuliny a analoga apod.). Aplikace 40% glukózy. Hormony štítné žlázy a antityreoidální látky. Poruchy funkce štítné žlázy (hypotyreóza, hypertyreóza), léčba hypofunkce štítné žlázy, léčba hyperfunkce štítné žlázy. Tyreostatika. Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	3
Psychofarmaka	Psychofarmaka, základní rozdělení léčivých přípravků ze skupiny psychofarmak, léčiva používaná k terapii demence, deliria a Parkinsonovy choroby. Mechanismus účinku, indikace a kontraindikace psychofarmak, nežádoucí účinky, interakce léčivých přípravků v rámci kombinované léčby, interakce léčivých přípravků s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny (včetně doplňků stravy) a léčivé rostliny.	2
Léčiva ovlivňující muskuloskeletální systém	Protizánětlivá a protirevmatická léčiva, lokální přípravky pro léčení bolestí svalů a kloubů. Vybrané lékové skupiny (např. myorelaxancia, SYSADOA). Indikace, kontraindikace, nežádoucí účinky (např. fotosenzibilizace apod.), lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny a léčivé rostliny. Lékové formy, nástup účinku. Způsoby aplikace léčiv – přehled, charakteristika. Novinky v terapii.	2
Intravenózní roztoky	Vybrané intravenózní roztoky (např. krystaloidy, glukóza apod.). Indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, způsoby aplikace léčiv. Bezpečná infuzní terapie. Trendy v terapii.	2
Ukončení teoretické výuky	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	1
ODBORNÁ PRAXE V NEAKREDITOVANÉM ZAŘÍZENÍ		
Odborný modul – OM 3	Odborná praxe u poskytovatele zdravotních služeb, který poskytuje lůžkovou péči podle § 9 zákona č. 372/2011 Sb. nebo zdravotní péči ve vlastním sociálním prostředí pacienta nebo zdravotní služby u pacientů v terminálním stavu, a který nemusí být držitelem akreditace podle § 45 zákona č. 96/2004 Sb. Lůžkové oddělení interního zaměření (např. interní, kardiologické, plicní, diabetologické, neurologické, infekční, geriatrické, oddělení následné péče, doléčovací a rehabilitační oddělení apod.) nebo domácí péče nebo poskytovatel domácí paliativní péče nebo hospic	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	40 hodin odborné praxe v rozsahu 5 dnů	

Seznam výkonů	Minimální počet
Orientačně posoudit léčivé přípravky užívaná pacientem a účinné látky podávané v medikaci s ohledem na možné vzájemné interakce a projevy nežádoucích účinků	2
Zjistit lékovou anamnézu u pacienta a upozornit na možné interakce užívaného léčiva s léčivým přípravkem, jehož výdej není vázán na lékařský předpis a s potravinami (např. mléko, černý čaj, vláknina, grepový džus, třezalkový čaj atd.). Upozornit pacienta na léčivé přípravky s fotosenzibilizačním potenciálem (léčiva způsobující vystupňované kožní reakce na sluneční záření)	2
Provést poradenskou činnost a doporučit léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis k ovlivnění aktuálních symptomů pacienta (např. mukolytika, expektorancia, laxativa, vitamíny apod.)	2
Upozornit na doplňky stravy (např. třezalka, ginkgo biloba), které není vhodné užívat současně s indikovanými léčivými přípravky či v souvislosti s určitým onemocněním. Třezalka a ginkgo biloba bývají uváděny na trh jako doplňky stravy, a to jako tablety nebo čajové směsi.	2
Upozornit pacienta u lokálně aplikovaných léčivých přípravků s léčivou látkou ketoprofen, že ošetřená místa nesmí být vystavována slunci z důvodu fotosenzibilizace s projevy těžké dermatitidy	1
Upozornit pacienta na případná rizika komplikací při nepravidelném užívání léčiva (např. antibiotika, antihypertenziva, antidepresiva, antiagregancia apod.)	1
Aplikovat medikaci do zajištěného vstupu (PORT, PICC, epidurální katétr)	1
Aplikovat infuzní terapii subkutánně (např. hypodermoklýzu)	1
Seznámit se s doporučenými postupy (standard, směrnice) pro podávání léčivých přípravků na pracovišti a případně podat podnět na jejich aktualizaci	1
Přípravit hlášení Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv (SÚKL) při podezření na nežádoucí účinky léčivého přípravku (Ize na modelové situaci)	1
Edukovat pacienta a osoby blízké o zásadách pravidelného užívání lékařem předepsaných léčiv (compliance) pro prevenci komplikací zdravotního stavu	1
Edukovat pacienta a osoby blízké o zásadách správného užívání antibiotik (dodržení dávky, intervalu podávání a doby léčby stanovené lékařem) pro prevenci vzniku antibiotické rezistence	1
Edukovat pacienta a osoby blízké o vhodných a nevhodných kombinacích užívaných předepsaných léčiv s léčivými přípravky, které nejsou vázané na lékařský předpis, potravinami (včetně tekutin, doplňků stravy) pro prevenci rozvoje alergické reakce. Upozornit pacienty na nutnost kontroly doby použitelnosti užívaných léčivých přípravků, včetně doby použitelnosti léčivého přípravku po prvním otevření u některých léčivých přípravků.	1
Výkony spojené s praktickou a teoretickou realizací odborné písemné práce na individuálně zvolené téma se zaměřením na edukaci v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech, která je zároveň praktickou částí atestační zkoušky.	
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent bude mít při poskytování zdravotní péče tyto teoretické vědomosti z oboru farmakologie a bude znát:</p> <ul style="list-style-type: none"> • farmakologické pojmy (farmakokinetika, farmakodynamika, léčivé přípravky, minimální účinná koncentrace, toxická koncentrace léčivých přípravků apod.), • jednotlivé fáze farmakokinetiky a faktory určující reakci (odpověď) nemocného na léčivý přípravek, • pojmy léková anamnéza, compliance pacienta, polypragmatie,

- u vybraných lékových skupin indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, lékové interakce, interakce s ohledem na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, potraviny, léčivé rostliny a bylinné čaje,
- mechanismus působení léčivých přípravků,
- praktické příklady interakce užívaného léčiva s léčivými přípravky, které nejsou vázány na lékařský předpis nebo s potravinami (včetně tekutin, doplňků stravy),
- pojem terapeutická šíře, minimální účinná koncentrace a toxická koncentrace léčivých přípravků v organismu,
- zvláštnosti farmakoterapie u geriatrických pacientů,
- léčiva nevhodná ve stáří a nejčastější nežádoucí účinky ve stáří,
- léčiva nevhodná v dětském věku a nejčastější nežádoucí účinky léčiv v dětském věku,
- vybrané lékové skupiny a k nim příklady účinných látek a aplikační způsoby použití léčivých přípravků,
- příklady léčivých přípravků často užívaných při poskytování ošetrovatelské péče ve vlastním sociálním prostředí s ohledem na diagnózu pacienta,
- příklady léčivých látek ovlivňujících periferní a centrální nervový systém, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- příklady léčivých látek ovlivňujících bolest a zánět, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- příklady léčivých látek ovlivňujících hladký sval, látky navozující vazokonstrikci, vazodilataci, diuretika, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- příklady léčivých látek ovlivňujících kardiovaskulární systém, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- příklady léčivých látek ovlivňujících trávicí a močový trakt, léčivé přípravky používané k léčbě poruch vyprazdňování, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- příklady léčivých látek používaných k terapii nemocí respiračního systému indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- příklady léčivých látek užívaných k antimikrobiální terapii, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- principy antimikrobiální terapie, příklady léčivých látek ze skupiny antibiotik, mechanismus účinku a význam dodržování zásad správného užívání antibiotik (dodržení dávky, intervalu podávání a doby léčby stanovené lékařem) s ohledem na riziko rozvoje rezistence,
- příklady léčivých látek onemocnění diabetes mellitus s ohledem na typ onemocnění, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,

hypotyreóza, hypertyreóza), indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,

- příklady léčivých látek psychofarmak, indikace, kontraindikace, žádoucí a nežádoucí účinky, možné interakce,
- doporučit vhodné volně prodejné léčivé přípravky vzhledem k onemocnění,
- upozornit na doplňky stravy, které není vhodné užívat současně s indikovanými léčivými přípravky či v souvislosti s určitým onemocněním,
- příklady léčivých látek aplikovaných na kůži,
- materiály pro prevenci a léčbu nehojících se ran a jejich indikaci v souladu s fází hojení rány.

Absolvent bude připraven při poskytování ošetrovatelské péče z oboru farmakologie na tyto praktické činnosti:

- zhodnotit léčiva užívaná pacientem a léčiva podávaná v medikaci s ohledem na možné vzájemné interakce,
- zhodnotit léčiva s rozdílnými obchodními názvy užívaná pacientem s ohledem na možný obsah stejné léčivé látky,
- odhalit nevhodné kombinace léčiv, léčiva po uplynutí jejich doby použitelnosti (expirace) a konzultovat zjištěný stav s praktickým lékařem nebo jiným ošetřujícím lékařem,
- zhodnotit léčivé přípravky užívané pacientem s ohledem na projevy nežádoucích účinků (např. ospalost, zvýšení rizika pádu apod.), vysvětlit možné nežádoucí účinky užívaných léčiv u pacienta,
- upozornit pacienta na možné lékové interakce užívaných
- upozornit pacienta na možné lékové interakce užívaných léčivých přípravků a na léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis, s potravinami, s léčivými rostlinami nebo s tekutinami,
- doporučit vhodné načasování podávání léčiv (nalačno, po jídle, s časovým odstupem od některých léčiv apod.),
- doporučovat léčivé přípravky, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis k tlumení příznaků nemoci, po zvážení možných nežádoucích účinků a interakcí s nastavenou medikací,
- podávat infuzní terapii při zajištění ošetrovatelské péče ve vlastním sociálním prostředí pacienta – v domácí péči nebo při poskytování paliativní péče u nemocných v terminálním stavu,
- podat až 40 % glukózu u pacienta s hypoglykemií,
- provádět poradenskou činnost ve vztahu k dostupným přípravkům, jejichž výdej není vázán na lékařský předpis k ovlivnění aktuálních symptomů pacienta (např. analgetika, laxativa, vitamíny apod.),
- edukovat pacienta a jeho blízké osoby (rodinné příslušníky, pečovatele) o vhodných a nevhodných kombinacích užívaných předepsaných léčiv s léčivými přípravky, jejichž výdej není vázán

	<p>na lékařský předpis a potravinami (včetně tekutin a doplňků stravy),</p> <ul style="list-style-type: none"> • přispívat ke zvýšení kvality a bezpečí ošetrovatelské péče ve vztahu k nastavené léčebné medikaci u pacientů.
Způsob ukončení modulu	Hodnocení úrovně dosažených výsledků vzdělávání – test nebo ústní zkouška nebo kolokvium nebo písemná práce, splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 3.

4 Hodnocení účastníka v průběhu specializačního vzdělávání

Školitel akreditovaného zařízení vypracovává studijní plán a plán plnění odborné praxe a praktických výkonů, které má účastník specializačního vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat a průběžně prověřuje jeho znalosti, vědomosti a dovednosti.

Odborná praxe na akreditovaných i neakreditovaných pracovištích probíhá pod vedením přiděleného školitele, který je zaměstnancem daného pracoviště, má specializovanou způsobilost a minimálně 3 roky praxe v oboru.

5 Profil absolventa

Absolvent specializačního vzdělávání v oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech bude připraven provádět, zajišťovat a koordinovat základní, specializovanou a vysoce specializovanou ošetrovatelskou péči oboru Ošetrovatelská péče v interních oborech. Je oprávněn na základě vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s platnými právními předpisy, poskytovat ošetrovatelskou péči u pacientů s onemocněním vnitřních orgánů v rozsahu své specializované způsobilosti stanovené činnostmi, ke kterým je připraven na základě tohoto vzdělávacího programu.

5.1 Charakteristika profesních kompetencí, pro které absolvent specializačního vzdělávání získal způsobilost

Sestra pro péči v interních oborech vykonává u dospělého pacienta činnosti podle § 54 vyhlášky č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů a dále může:

- a) bez odborného dohledu a bez indikace lékaře
- vykonávat činnosti specializované a vysoce specializované ošetrovatelské péče u pacienta s onemocněním vnitřních orgánů, včetně přípravy na jeho návrat do vlastního sociálního prostředí,
  - vykonávat činnosti specializované a vysoce specializované ošetrovatelské péče u pacienta s onemocněním vnitřních orgánů zaměřené na posílení a udržení soběstačnosti a mentální schopnosti pacienta se zohledněním jeho věku prostřednictvím cílených aktivit,
  - poskytovat paliativní péči, vyhledávat aktuální potřeby pacienta a koordinovat týmovou spolupráci v péči o pacienta v terminálním stádiu,
  - vykonávat preventivní a protiepidemická opatření u pacienta s onemocněním vnitřních orgánů,
  - edukovat pacienta a jím určené osoby v oblastech prevence onemocnění, přitom spolupracovat zejména s fyzioterapeutem, nutričním terapeutem a zdravotně-sociálním pracovníkem,
  - provádět poradenskou a dispenzární činnost v rozsahu své specializované způsobilosti

zaměřenou na problematiku onemocnění vnitřních orgánů,

- hodnotit a ošetřovat chronické rány,
  - zjišťovat zdravotní a sociální situaci pacienta a osob blízkých ve vztahu k onemocnění nebo jeho následkům a následnému zajištění zdravotní a sociální péče,
  - pečovat o dýchací cesty pacienta i při umělé plicní ventilaci, včetně odsávání z dolních cest dýchacích,
  - pečovat o pacienta na domácí plicní ventilaci, včetně obsluhy zdravotnických prostředků, vyhodnocení ventilačních parametrů, výměny tracheostomické kanyly při komplikacích, provádět poučení pacienta a jím určených osob o používání pomůcek a obsluhu zdravotnických prostředků,
  - provádět výměnu močového katetru mužů a chlapců starších 15 let věku;
- b) bez odborného dohledu a bez indikace lékaře při poskytování zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí, ve speciálních lůžkových zdravotnických zařízení hospicového typu, ve zdravotnických zařízení následné lůžkové péče nebo ve zdravotnických zařízení dlouhodobé lůžkové péče
- zavádět a udržovat kyslíkovou terapii,
  - podávat očistné klyzma nebo provádět manuální vybavení stolice u pacienta staršího 15 let věku,
  - aplikovat krystaloidní roztoky a provádět nitrožilní aplikaci 20% glukózy u pacienta s ověřenou hypoglykemií, včetně zavedení periferního žilního katetru;
- c) bez odborného dohledu na základě indikace lékaře poskytovat preventivní, léčebnou, rehabilitační, neodkladnou a dispenzární péči u pacienta s onemocněním vnitřních orgánů, a to zejména
- zavádět a ukončovat domácí péči, včetně její administrace,
  - provádět dialýzu u pacienta s chronickým selháváním ledvin, který vyžaduje léčbu dostupnými očišťovacími metodami,
  - provádět tracheobronchiální laváže u pacienta se zajištěnými dýchacími cestami,
  - nastavovat ventilační parametry při poskytování domácí umělé plicní ventilace,
  - podávat léčivé přípravky do epidurálního katetru,
  - zavádět Huberovu jehlu do implantovaného portového katetru a provádět její odstranění,
  - provádět katetrizaci močového měchýře mužů a chlapců starších 15 let věku.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, poskytovatelé zdravotních služeb a pracoviště zajišťující teoretickou výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditovány dle ustanovení § 45 zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle tohoto vzdělávacího programu.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Personální zabezpečení	<p>Školitelem se rozumí zaměstnanec akreditovaného zařízení ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb.</p> <p>Školitelem teoretické části může být zdravotnický pracovník, který získal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbornou způsobilost všeobecné sestry a specializovanou způsobilost v oboru např. Ošetřovatelská péče v interních oborech, Ošetřovatelská péče o dospělé, Ošetřovatelská péče o pacienty ve vybraných klinických oborech, Ošetřovatelská péče v geriiatrii, Komunitní ošetřovatelská péče, Ošetřovatelská péče v chirurgických oborech, Ošetřovatelská péče v anesteziologii, resuscitaci a intenzivní péči, Organizace a řízení ve zdravotnictví, Domácí péče a hospicová péče nebo jiné, ve vztahu k tematickému celku/tématu, nebo • odbornou způsobilost všeobecné sestry a zvláštní odbornou způsobilost absolvováním vzdělávacího programu certifikovaného kurzu např. domácí péče, paliativní péče, péče o seniory, péče o pacienty s demencí, péče o nehojící se (chronické) rány, katetrizace močového měchýře u mužů, péče o pacienta s bolestí, zajištění cévních vstupů apod. nebo • odbornou způsobilost všeobecné sestry s profesními zkušenostmi a výkonem povolání v délce nejméně 5 let, nebo • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou (specializovanou) způsobilostí, • odbornou způsobilost fyzioterapeuta podle zákona č. 96/2004 Sb., která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu, • odbornou způsobilost nutričního terapeuta podle zákona č. 96/2004 Sb., která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu, • odbornou způsobilost zdravotnického záchranáře podle zákona č. 96/2004 Sb., která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu, • odbornou způsobilost nebo zdravotně-sociálního pracovníka podle zákona č. 96/2004 Sb., která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu, • další odborný pracovník s jinou kvalifikací – např. právník, pedagogický pracovník, speciální pedagog, sociální pedagog, ekonom, farmaceut, ergoterapeut, protetik, produktový specialista (clinical trainer) pro oblast hojení ran nebo zdravotnických prostředků, duchovní, poradce pro pozůstalé, koordinátor podpůrného a paliativního týmu, pověřený pracovník Státního ústavu pro kontrolu léčiv (SUKL), která odpovídá tématu uvedenému ve vzdělávacím programu.
-----------------------------------	---

	<p>Školitelem odborné praxe může být zdravotnický pracovník, který získal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odbornou způsobilost všeobecné sestry a specializovanou způsobilost v oboru např. Ošetrovatelská péče v interních oborech, Ošetrovatelská péče o dospělé, Ošetrovatelská péče o pacienty ve vybraných klinických oborech, Ošetrovatelská péče v geriatrici, Komunitní ošetrovatelská péče, Ošetrovatelská péče v chirurgických oborech, Ošetrovatelská péče v anesteziologii, resuscitaci a intenzivní péči, Organizace a řízení ve zdravotnictví, Domácí péče a hospicová péče apod., nebo • odbornou způsobilost všeobecné sestry se zvláštní odbornou způsobilostí absolvováním vzdělávacího programu certifikovaného kurzu např. mentor klinické praxe, domácí péče, paliativní péče, péče o seniory, péče o pacienty s demencí, péče o nehojící se (chronické) rány, katetrizace močového měchýře u mužů, péče o pacienta s bolestí, zajištění cévních vstupů apod., nebo • odbornou způsobilost všeobecné sestry s profesními zkušenostmi a výkonem povolání v délce nejméně 5 let, nebo • odbornou způsobilost lékaře se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou (specializovanou) způsobilostí.
<p>Věcné a technické vybavení</p>	<p>Pro teoretickou část vzdělávacího programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • standardně vybavená učebna s PC a dataprojektorem a s možností přístup k internetu, • modely a simulátory potřebné k praktickým nácvikům poskytnutí neodkladné resuscitace se signalizací, která ověřuje správnost postupu, • pomůcky k praktickým nácvikům rehabilitačního ošetřování, • modely k praktickým nácvikům fázového hojení ran a dekubitů v různé fázi hojení, • modely a pomůcky k praktickým nácvikům aplikace léčiv do cévních vstupů a jejich ošetření, • modely a pomůcky k praktickým nácvikům katetrizace močového měchýře u muže, • přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení), možnosti podpory teoretické výuky pomocí e-learningu.
<p>Organizační a provozní požadavky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pro uskutečňování odborné praxe je podmínkou poskytování zdravotních služeb – ambulantní péče podle § 7 nebo lůžková péče podle § 9 nebo poskytování zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí pacienta (domácí péče) podle § 10 nebo poskytování zdravotních služeb pacientům v terminálním stavu podle § 44a zákona č. 372/2011 Sb. • Odborná praxe v akreditovaném zařízení může být rozložena mezi dvě nebo více akreditovaných pracovišť tak, aby bylo možné praktické výkony dostatečně zvládnout. • Akreditované zařízení na realizaci vzdělávacího programu musí splňovat povinnosti akreditovaných zařízení podle § 50 zákona č. 96/2004 Sb. a vést dokumentaci o vzdělávání podle vzdělávacího programu v souladu s § 50 odst. 1 písmeno e) zákona č. 96/2004 Sb.

7 Tabulka modulů

Specializační vzdělávání v oboru Ošetřovatelská péče v interních oborech				
Kód	Typ	Název	Rozsah	Počet kreditů
OM 1	P	Specializovaná ošetřovatelská péče v interních oborech	6 týdnů T – 244 hodin	120 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení	4 týdny Pr – 160 hodin	20 (á 1 kredit/den)
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení	1 týden Pr AZ - 40 hodin	15 (á 3 kredity/den)
OM 2	P	Specializovaná ošetřovatelská péče v onkologii a paliativní péči	1 týden T – 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení	1 týden Pr - 40 hodin	5 (á 1 kredit/den)
	P	Odborná praxe v akreditovaném zařízení	1 týden Pr AZ - 40 hodin	15 (á 3 kredity/den)
OM 3	P	Farmakologie	1 týden T – 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
	P	Odborná praxe v neakreditovaném zařízení	1 týden Pr - 40 hodin	5 (á 1 kredit/den)
			T – teorie Σ 324 hodin Pr – praxe Σ 240 hodin Pr – AZ Σ 80 hodin	
			Celkem 644 hodin	220 kreditů

Vysvětlivky: P – povinný, T – teorie, Pr – praxe, Pr AZ – praxe na pracovišti akreditovaného zařízení

8 Seznam doporučených zdrojů

Doporučená literatura
ADLEROVÁ, Yael. <i>Kůže zblízka: vše o našem největším orgánu</i> . Praha: Euromedia Group, 2018. ISBN 9788075495327.
AMBLER, Zdeněk. <i>Poruchy periferních nervů</i> . Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2013. ISBN 978-80-7387-705-7.
BULAVA, A. <i>Kardiologie pro nelékařské zdravotnické obory</i> . Praha: Grada Publishing, 2017. 224 s. ISBN 978-80-271-0468-0.
BUŽGOVÁ, Radka. <i>Paliativní péče ve zdravotnických zařízeních: potřeby, hodnocení, kvalita života</i> . Praha: Grada, 2015. Sestra. ISBN 978-80-247-5402-4.
ČELEDOVÁ, Libuše, Zdeněk KALVACH a Rostislav ČEVELA. <i>Úvod do gerontologie</i> . Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3404-3.
DOSTÁLOVÁ, Olga. <i>Péče o psychiku onkologicky nemocných</i> . Praha: Grada Publishing, 2016. Sestra. ISBN 978-80-247-5706-3.
FEJFAROVÁ, Vladimíra a Alexandra JIRKOVSKÁ. <i>Léčba syndromu diabetické nohy odlehčením</i> . Praha: Maxdorf, 2015. Jesenius. ISBN 978-80-7345-436-4.

MZ ČR	Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH
GURKOVÁ, Elena. <i>Nemocný a chronické onemocnění: edukace, motivace a opora pacienta</i> . Praha: Grada Publishing, 2017. Sestra. ISBN 978-80-271-0461-1.	
HAUKE, Marcela. <i>Když do života vstoupí demence, aneb, Praktický průvodce péčí o osoby s demencí nejen v domácím prostředí</i> . Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2017. ISBN 978-80-906320-7-3.	
HERLE, Petr. <i>Diferenciální diagnostika v neurologii</i> . Praha: Raabe, 2015. Diferenciální diagnostika. ISBN 978-80-7496-171-7.	
HLINKOVÁ, Edita, Jana NEMCOVÁ a Michaela MIERTO VÁ. <i>Nehojace sa rany: vysokoškolská učebnica</i> . Martin: Osveta, 2015. ISBN 978-80-8063-433-9.	
HOLEČEK, Milan. <i>Regulace metabolismu základních živin u člověka</i> . Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-2976-6.	
HOLUBOVÁ, Adéla, Helena NOVOTNÁ a Jana MAREČKOVÁ. <i>Ošetrovateľská péče v gastroenterologii a hepatologii</i> . Praha: Mladá fronta, 2013. Sestra. ISBN 978-80-204-2806-6.	
HOŘEJŠÍ, Václav, Jiřina BARTŮŇKOVÁ, Tomáš BRDIČKA a Radek ŠPÍŠEK. <i>Základy imunologie</i> . 6., aktualizované vydání. V Praze: Stanislav Juhaňák – Triton, 2017. ISBN 978-80-7553-250-3.	
CHAPEL, Helen, Mansel HAENEY, Siraj A. MISBAH a Neil SNOWDEN. <i>Základy klinické imunologie</i> : 6. vydání. Praha: Triton, [2018]. ISBN 978-80-7553-396-8.	
ILARDI, Stephen S. <i>Jak vyléčit depresi, aneb, Šest kroků k zdravému životnímu stylu</i> . Voznice: Leda, 2015. ISBN 978-80-7335-418-3.	
JILICH, David a Veronika KULÍŘOVÁ. <i>HIV infekce: současné trendy v diagnostice, léčbě a ošetrovatelství</i> . Praha: Mladá fronta, 2014. Aeskulap. ISBN 978-80-204-3325-1.	
JIRKOVSKÁ, Alexandra a Robert BÉM. <i>Praktická podiatrie: základy péče o pacienty se syndromem diabetické nohy</i> . Praha: Maxdorf, c2011. Jessenius. ISBN 978-80-7345-245-2.	
KABELKA, Ladislav. <i>Geriatrická paliativní péče a komunikace o nemoci</i> . Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Mladá fronta, 2018. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-5049-4.	
KALVACH, Zdeněk, Libuše ČELEDOVÁ, Iva HOLMEROVÁ, et al. <i>Křehký pacient a primární péče</i> . Praha: Grada, 2011. 400 s. ISBN 978-80-247-4026-3.	
KARÁSEK, David. <i>Diabetická dyslipidemie</i> . Praha: Maxdorf, [2018]. Jessenius. ISBN 978-80-7345-556-9.	
KLEMPÍŘ, Jiří. <i>Poruchy výživy u Parkinsonovy a Huntingtonovy nemoci</i> . Praha: Mladá fronta, 2013. Lékař a pacient. ISBN 978-80-204-2834-9.	
KOLÁŘ, Milan. <i>Respirační infekce a jejich léčba</i> . Praha: Maxdorf, [2016]. Jessenius. ISBN 978-80-7345-481-4.	
KÖNIG, Jutta a Claudia ZEMLIN. <i>100 chyb při péči o lidi s demencí</i> . Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1184-6.	
KRAJSOVÁ, Ivana. <i>Maligní kožní nádory: průvodce diagnostikou a léčbou nemelanomových kožních nádorů a melanomu</i> . Praha: Mladá fronta, 2017. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-4186-7.	
KREJSEK, Jan, Ctirad ANDRÝS a Irena KRČMOVÁ. <i>Imunologie člověka</i> . Hradec Králové: Garamon, 2016. ISBN 978-80-86472-74-4.	
KUCKIR, Martina, Hana VAŇKOVÁ, Iva HOLMEROVÁ, Slávka VÍTEČKOVÁ, Eva JAROLÍMOVÁ, Radim KRUPIČKA a Zoltán SZABÓ. <i>Vybrané oblasti a nástroje funkčního geriatrického hodnocení</i> . Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-0054-5.	
KVAPIL, Milan. <i>Diabetologie 2018</i> . V Praze: Stanislav Juhaňák – Triton, 2018. ISBN 978-80-7553-549-8.	
MARKOVÁ, Alžběta. <i>Hospic do kapsy: příručka pro domácí paliativní týmy</i> . 2. aktualizované vydání. Praha: Cesta domů, 2015. ISBN 978-80-905809-4-7.	

MARKOVÁ, M. Sestra a pacient v paliativní péči. Praha: Grada Publishing, 2010. 128 s. ISBN 978-80-247-3171-1.

MATĚJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, Hana a Igor KISS. *Geriatrická onkologie*. Praha: Mladá fronta, 2015. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-3738-9.

MATĚJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, Hana. *Vybrané klinické stavy u seniorů: úskalí diagnostiky a terapie*. Praha: Mladá fronta, 2015. ISBN 978-80-204-3394-7.

MAYER, Jiří. *Léčebné postupy v hematologii: doporučení České hematologické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně*. Praha: Česká hematologická společnost České lékařské společnosti J. E. Purkyně, 2016. ISBN 978-80-260-9718-1.

MOSETTER, Kurt a Andrea-Anna CAVELIUS. *Alzheimer je cukrovka: proč cukr způsobuje demenci a co dělat proti zapomínání*. Praha: Euromedia, 2017. Esence. ISBN 978-80-7549-324-8.

NĚMEC, Petr. *Revmatologie pro praxi*. Praha: Mladá fronta, 2016. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-4132-4.

NEJEDLÁ, M. *Fyzikální vyšetření pro sestry 2., přepracované vydání*. Praha: Grada Publishing, 2015. 296 s. ISBN 978-80-247-4449-0.

NOVOTNÁ, Martina a Petr HERLE. *Neurologie pro všeobecné praktické lékaře*. Praha: Raabe, c2012. Ediční řada pro VPL II. ISBN 978-80-87553-31-2.

OLEJÁROVÁ, Marta. *Revmatologie v obrazech*. Praha: Mladá fronta, 2016. Aeskulap. ISBN 978-80-204-4249-9.

PAVELKA, Karel, Petr ARENBERGER, Milan LUKÁŠ, et al. *Biologická léčba zánětlivých autoimunitních onemocnění v revmatologii, gastroenterologii a dermatologii*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5048-4.

PELIKÁNOVÁ, Terezie a Vladimír BARTOŠ. *Praktická diabetologie. 6. aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Maxdorf, [2018]. Jessenius. ISBN 978-80-7345-559-0.

PERUŠIČOVÁ, Jindra. *Diabetes mellitus: onemocnění celého organismu*. Praha: Maxdorf, [2017]. Jessenius. ISBN 978-80-7345-512-5.

PIŤHA, Jan, Magdaléna LEJSKOVÁ, Dan RAKUŠAN a Štefan ALUŠÍK. *Akutní stavy na interním oddělení. 2., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2017. ISBN 978-80-7387-682-1.

POKORNÁ, Andrea a Romana MRÁZOVÁ. *Kompendium hojení ran pro sestry*. Praha: Grada, 2012. Sestra. ISBN 978-80-247-3371-5.

POKORNÁ, Andrea. *Ošetřovatelství v geriatrii. Hodnotící nástroje*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4316-5.

POKORNÁ, Andrea. *Management nežádoucích událostí ve zdravotnictví*. Praha: Grada, 2019. ISBN 978-80-271-0720-9.

ROHOŇ, Peter. *Nové možnosti v léčbě vybraných hematologických onemocnění*. Praha: Mladá fronta, 2016. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-4220-8.

RÖCKEN, Martin, Martin SCHALLER, Elke SATTLER a Walter H. C. BURGDORF. *Kapesní atlas dermatologie*. Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0106-1.

MZ ČR	Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru OŠETŘOVATELSKÁ PÉČE V INTERNÍCH OBORECH
SLÁMA, Ondřej, Ladislav KABELKA a Jiří VORLÍČEK. Paliativní medicína pro praxi. 2., nezměn. vyd. Praha: Galén, c2011. ISBN 978-80-7262-849-0.	
SLÁMOVÁ, Regina, Alžběta MARKOVÁ, Petra KUBÁČKOVÁ a Barbora ANTONOVÁ. Praktický průvodce koncem života: rozcestník pro nemocné a pečující. Brno: Edika, 2018. ISBN 978-80-266-1279-7.	
Strategie České alzheimerovské společnosti P-PA-IA. Péče a podpora lidem postiženým syndromem demence. Revidovaná verze 2013, Praha: Česká alzheimerovská společnost, 2014. 19 s. Dostupné z WWW: < http://www.alzheimer.cz/res/archive/003/000390.pdf?seek=1455023161 >	
SVAČINA, Štěpán. <i>Léčba oběžního diabetika</i> . Praha: Mladá fronta, 2018. ISBN 978-80-204-4901-6.	
ŠLAMPA, Pavel a Pavel SMILEK. <i>Nádory hlavy a krku: přehled diagnostiky a léčby maligních nádorů horních dýchacích a polykacích cest, hrtanu, slinných žláz a kůže</i> . Praha: Mladá fronta, 2016. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-3743-3.	
ŠPIČÁK, Julius. <i>Novinky v gastroenterologii a hepatologii II</i> . Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0318-8.	
ŠTEFÁNKOVÁ, Jozefína a Silvie LACIGOVÁ. <i>Motivace pacienta v diabetologické ambulanci</i> . Praha: Mladá fronta, 2017. Aeskulap. ISBN 978-80-204-4590-2.	
ŠTĚTKÁŘOVÁ, Ivana. <i>Moderní farmakoterapie v neurologii: praktické přístupy k preskripci</i> . Praha: Maxdorf, 2015. ISBN 978-80-7345-453-1.	
ŠTORK, Jiří. <i>Dermatovenerologie</i> . 2. vyd. Praha: Galén, 2013. ISBN 978-80-7262-898-8.	
TEPLAN, Vladimír. <i>Nefrologické minimum pro klinickou praxi</i> . 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Mladá fronta, 2017. Aeskulap. ISBN 978-80-204-4370-0.	
TOMÁŠEK, Jiří. <i>Onkologie: minimum pro praxi</i> . Praha: Axonite CZ, 2015. Asclepius. ISBN 978-80-88046-01-1.	
VANĚČKOVÁ, Manuela a Zdeněk SEIDL. <i>Roztroušená skleróza a onemocnění bílé hmoty v MR zobrazení</i> . Praha: Mladá fronta, 2018. ISBN 978-80-204-4687-9.	
VÍTOVEC, Jiří, Jindřich ŠPINAR, Lenka ŠPINAROVÁ a Ondřej LUDKA. <i>Léčba kardiovaskulárních onemocnění</i> . Praha: Grada Publishing, 2018. ISBN 978-80-271-0624-0.	
VORLÍČEK, Jiří, Jitka ABRAHÁMOVÁ a Hilda VORLÍČKOVÁ. <i>Klinická onkologie pro sestry</i> . 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012. Sestra. ISBN 978-80-247-3742-3.	
VÖRÖSOVÁ, G.; SOLGAJOVÁ, A.; ARCHALOUSOVÁ, A. <i>Ošetrovatelská diagnostika v práci sestry</i> . Praha: Grada Publishing, 2015. 208 s. ISBN 978-80-247-5538-0.	
ZAKIYANOV, Oskar a Vladimír TESAŘ. <i>Průvodce klinickou nefrologií a dialýzou pro internisty</i> . Praha: Mladá fronta, 2018. edice Postgraduální medicíny. ISBN 9788020448606.	
ZÁVADOVÁ, Eva. <i>Onkologická imunologie</i> . Praha: Mladá fronta, 2015. Aeskulap. ISBN 978-80-204-3756-3.	
ZVĚŘOVÁ, Martina. <i>Alzheimerova demence</i> . Praha: Grada Publishing, 2017. Psyché. ISBN 978-80-271-0561-8.	
ZÍTKOVÁ, Marie. <i>Ošetrovatelství v hematoonkologii</i> . Brno: Masarykova univerzita, 2016. ISBN 978-80-210-8264-9.	
ZRUBÁKOVÁ, Katarína a Štefan KRAJČÍK. <i>Farmakoterapie v geriatрии</i> . Praha: Grada Publishing, 2016. Sestra. ISBN 978-80-247-5229-7.	